

LKA.410.004.2017
194/2017/P/17/069/LKA

Informacja o wynikach kontroli

Funkcjonowanie ratownictwa w górnictwie węgla kamiennego

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Dyrektor Delegatury w Katowicach
Piotr Miklis

Akceptuję:
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli
Wojciech Kutyla

Zatwierdzam:
Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Krzysztof Kwiatkowski

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ	5
1. WPROWADZENIE	6
2. OCENA OGÓLNA.....	7
3. SYNTEZA	8
4. WNIOSKI	11
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	12
5.1. SPEŁNIANIE PRZEZ SŁUŻBY RATOWNICTWA GÓRNICZEGO WYMAGANYCH STANDARDÓW.....	12
5.1.1. ORGANIZACJA SŁUŻB RATOWNICTWA PRZEDSIĘBIORCY GÓRNICZEGO.....	12
5.1.2. ORGANIZACJA JEDNOSTKI RATOWNICTWA GÓRNICZEGO	14
5.1.3. MEDYCZNA SŁUŻBA RATOWNICTWA GÓRNICZEGO.....	17
5.1.4. KOSZTY RATOWNICTWA GÓRNICZEGO	19
5.1.5. REGULACJE DOTYCZĄCE KONIECZNOŚCI PODJĘCIA PRAC PROFILAKTYCZNYCH W SYTUACJI ZAGROŻENIA POŻAROWEGO	22
5.2. USTALANIE PRZEZ JEDNOSTKĘ RATOWNICTWA WYSOKOŚCI OPŁAT ZA USŁUGI GOTOWOŚCI A KOSZTY KOSZT UTRZYMANIA SŁUŻB RATOWNICTWA.....	23
5.3. SPRAWOWANIE NADZORU PRZEZ ORGANY NADZORU GÓRNICZEGO NAD JEDNOSTKĄ RATOWNICTWA I KOPALNIANYMI STACJAMI RATOWNICTWA GÓRNICZEGO	26
5.4. RATOWNICTWO GÓRNICZE W LICZBACH.....	28
6. ZAŁĄCZNIKI	29
6.1. METODYKA KONTROLI I INFORMACJE DODATKOWE	29
6.2. ANALIZA STANU PRAWNEGO I UWARUNKOWAŃ ORGANIZACYJNO-EKONOMICZNYCH.....	31
6.3. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI	36
6.4. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI	38
6.5. STANOWISKO MINISTRA DO INFORMACJI O WYNIKACH KONTROLI	39
6.6. OPINIA PREZESA NIK DO STANOWISKA MINISTRA	40

SPIS SCHEMATÓW I WYKRESÓW

Schemat nr 1. System ratownictwa górniczego w Polsce.....	8
Schemat nr 2. Modele organizacji ratownictwa u przedsiębiorcy górniczego.....	12
Schemat nr 3. Mapa przedstawiająca położenie kopalń śląskich przedsiębiorstw wydobywczych zabezpieczanych przez poszczególne OSRG.....	14

Wykres nr 1. Liczba akcji prowadzonych przez CSRG w latach 2014-I połowa 2017 r.....	15
Wykres nr 2. Częstotliwość wyjazdów pogotowi specjalistycznych w latach 2014-I połowa 2017 r.....	16
Schemat nr 4. Pracownicy Jednostki Ratownictwa tworzący zawodowe zastępy ratownicze i pogotowia specjalistyczne.	16
Schemat nr 5. Organizacja zabezpieczenia medycznego na czas prowadzenia akcji ratowniczej.....	18
Wykres nr 3. Szacunkowe koszty ratownictwa w latach 2014-2016 (w mln zł).....	19
Wykres nr 4. Rozkład wynagrodzeń brutto ratowników (z dodatkiem ratowniczym i za prace profilaktyczne) w 24 kopalniach należących do JSW, KHW, PGG i Tauron Wydobycie.	20
-Wykres nr 5. Różnice procentowe w wynagrodzeniach na omawianych trzech stanowiskach pracy; poziom zero wyznacza wynagrodzenie ratownika danej kopalni (z dodatkiem ratowniczym i dodatkiem za prace profilaktyczne).....	21
Wykres nr 6. Wyniki na głównych rodzajach działalności w latach 2014-2016.....	25
Wykres nr 7. Liczba podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny oraz zakładów węgla kamiennego w likwidacji w latach 2013-2016 oraz liczba zatrudnionych w nich osób wg stanu na koniec każdego roku ww. okresu.....	26

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ

KSRG	-	kopalniana stacja ratownictwa górniczego
KRZG	-	kierownik ruchu zakładu górniczego
CSRG	-	Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego SA
Jednostka Ratownictwa	-	Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego SA
OSRG	-	Okręgowa Stacja Ratownictwa Górniczego
WUG	-	Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach
OUG	-	Okręgowy Urząd Górniczy
SUG	-	Specjalistyczny Urząd Górniczy
ZUZP	-	zakładowy układ zbiorowy pracy
SRK	-	Spółka Restrukturyzacji Kopalń SA
JSW	-	Jastrzębska Spółka Węglowa
KW SA	-	Kompania Węglowa SA
PGG	-	Polska Grupa Górnicza sp. z o.o.
gwk	-	górnictwo węgla kamiennego
Inertyzacja	-	kontrolowana redukcja stężeń tlenu za pomocą gazu obojętnego (azot, dwutlenek węgla), który nie reaguje z innymi substancjami, dzięki czemu jest preferowaną metodą ochrony przeciwwybuchowej i przeciwpożarowej

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy służby ratownictwa górniczego spełniają wymagane prawem standardy oraz prawidłowo ustalają wysokość opłat określonych w umowach zawieranych z przedsiębiorcami górniczymi?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

Czy służby ratownictwa górniczego spełniają wymagane standardy (m.in. zawarte w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego)?

Czy koszty utrzymania zastępów i służb ratowniczych w gotowości uzasadniają wysokość opłat określonych w umowach zawieranych przez CSRG z przedsiębiorcami górniczymi?

Czy organy nadzoru górniczego sprawują właściwy nadzór nad działalnością CSRG i kopalnianych stacji ratownictwa górniczego?

Jednostki kontrolowane

Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego SA w Bytomiu, 4 zakłady górnicze, 2 okręgowe urzędy górnicze i Wyższy Urząd Górniczy

Okres objęty kontrolą

2014-2017 (do końca III kwartału)

Wydobyciu węgla kamiennego towarzyszy wiele zagrożeń, które decydując o warunkach prowadzenia eksploatacji bezpośrednio oddziałują na życie i zdrowie pracowników oraz funkcjonowanie kopalń. Do zagrożeń, które mają największy wpływ na bezpieczeństwo zaliczamy zagrożenia naturalne, takie jak: pożarowe, metanowe oraz wodne, a także zagrożenia spowodowane tapaniami, zawałami, wybuchem pyłu węglowego i wyrzutami gazów i skał. Istotne są również zagrożenia zależne w dużym stopniu od człowieka, powodujące wypadki przy pracy. Zagrożenia te nasilają się, w związku z coraz większą głębokością eksploatacji, wzrostem koncentracji wydobywania oraz zaszłościami eksploatacyjnymi.

Wg danych Wyższego Urzędu Górniczego najbardziej niebezpieczne w skutkach są zdarzenia spowodowane zagrożeniem metanowym oraz tapaniami. Przebieg tych zdarzeń charakteryzuje się dużą dynamiką występowania danego zjawiska, powodującego niejednokrotnie skutki o charakterze katastrofalnym. W latach 2012-2017 w kopalniach węgla kamiennego miały miejsce 22 zdarzenia związane z zapaleniem i wybuchem metanu, w wyniku których zginęło sześciu górników, a 15 zostało ciężko rannych oraz dziewięć tępnięć, w których zginęło 4 górników, a 15 doznało lekkich obrażeń ciała.

Najdłuższą akcją ratowniczą w polskim górnictwie była akcja po zawale w KWK Wujek Ruch Śląsk. W wyniku wstrząsu 18 kwietnia 2015 roku na głębokości około 1050 metrów zginęło dwóch górników. Akcja poszukiwawcza trwała 67 dni i kosztowała 23 mln złotych. Wstrząs miał 4,2 stopnie w skali Richtera i był najsilniejszym w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym od ponad 30 lat. Akcja ratownicza była prowadzona w niezwykle trudnych warunkach. Ratownicy niejednokrotnie pracowali czołgając się w rumowisku skał i urządzeń, w atmosferze całkowicie niezdatnej do oddychania przy temperaturze sięgającej nawet 50°C i 90% wilgotności.

Ratownictwo górnicze jest ważnym ogniwem bezpieczeństwa pracy w górnictwie. Zadaniem służb ratowniczych, obok niesienia pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia pracowników kopalń oraz innych osób znajdujących się w zakładzie górniczym, a także w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa ruchu takiego zakładu, jest również zapobieganie takim zagrożeniom. Ratownicy górniczy nie tylko prowadzą akcje ratownicze i usuwają skutki katastrof pod ziemią. Na co dzień wykonują prace profilaktyczne w miejscach potencjalnych zagrożeń i zapobiegają ich wystąpieniu.

Dobre wyposażenie techniczne oraz odbycie przez ratowników górniczych specjalistycznych kursów, ćwiczeń i szkoleń są istotnymi czynnikami poprawiającymi bezpieczeństwo pracowników i ruchu zakładu górniczego. Odpowiednia liczba wysoko kwalifikowanej kadry, w tym ratowników skierowanych do prac profilaktycznych, dostosowanych do stanu zagrożeń występujących w danej kopalni, jest szansą na ograniczenie przyczyn wielu niebezpiecznych zdarzeń.

Ratownictwo górnicze w polskim górnictwie opiera się głównie na Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego, która zabezpiecza wszystkie kopalnie węgla kamiennego i kopalnie soli oraz inne, jak kopalnie surowców mineralnych. Górnictwo rud miedzi prowadzone przez KGHM SA zabezpieczane jest przez zorganizowaną przy ww. spółce Jednostkę Ratownictwa Górniczo-Hutniczego. Jednostka ta zabezpiecza również kopalnie surowców mineralnych. Natomiast górnictwo otworowe zakładów poszukujących i wydobywających ropę naftową i gaz ziemny zabezpiecza Ratownicza Stacja Górnictwa Otworowego w Krakowie - utworzona jako służba ratownicza przedsiębiorcy PGNiG SA.

2. OCENA OGÓLNA

Służby ratownictwa górniczego nie spełniały niektórych wymogów dot. szkoleń i badań psychologicznych

Pobierane opłaty zabezpieczały bieżące funkcjonowanie Jednostki Ratownictwa Górniczego.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działanie systemu ratownictwa górniczego w Polsce.

Organizacja służb ratowniczych była zgodna z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Jednak nie wszystkie objęte kontrolą służby ratownictwa górniczego spełniały wszystkie wymagane standardy: członkowie jednej kopalnianej stacji ratownictwa górniczego nie odbywali wymaganej liczby szkoleń i ćwiczeń, natomiast ratownicy Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego byli poddawani badaniom psychologicznym co dwa lata, podczas gdy powinni być objęci takimi badaniami co rok.

Koszty utrzymania zastępów i służb ratowniczych w gotowości uzasadniały wysokość opłat za usługi, jakie CSRG świadczyła na rzecz przedsiębiorstw górniczych. CSRG w celu realizacji swojego statutowego zadania utrzymywała personel i sprzęt w stałej gotowości do podjęcia akcji ratowniczej. Opłaty za usługi CSRG ustalone były w wysokości wystarczającej dla zabezpieczenia bieżącej działalności Jednostki Ratownictwa. Podstawowym źródłem jej finansowania były środki uzyskiwane za świadczenie tzw. usługi gotowości do udziału w akcji. Przychody z tego tytułu nie pokrywały ponoszonych z tego tytułu kosztów, jednak CSRG realizując usługi szkoleniowe z zakresu ratownictwa górniczego, pośrednicząc w realizacji badań ratowniczych oraz wykonując usługi na rzecz przedsiębiorców górniczych, przy wykorzystaniu posiadanego sprzętu i wyposażenia, osiągała wyniki finansowe umożliwiające jej bieżące funkcjonowanie.

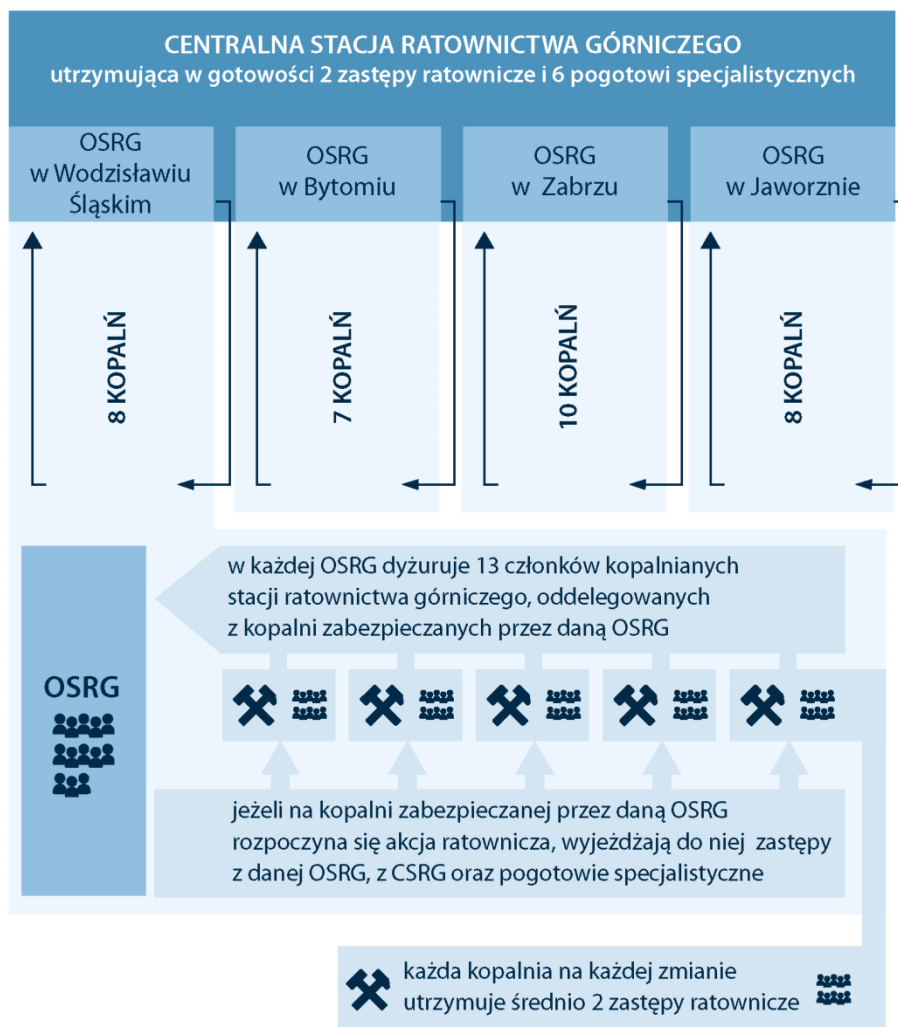
Organy nadzoru górniczego właściwie sprawowały nadzór nad Jednostką Ratownictwa Górniczego oraz kopalnianymi stacjami ratownictwa górniczego i poza jednym przypadkiem adekwatnie reagowały na sygnały o zagrożeniach.

3. SYNTEZA

Organizacja służb ratownictwa górniczego była prawidłowa.

Obowiązujący w Polsce model ratownictwa górniczego opiera się, na działalności wyspecjalizowanej stacji ratownictwa – Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego oraz służbach przedsiębiorców górniczych – kopalnianych drużyn ratowniczych oraz odpowiednio wyposażonych kopalnianych stacji ratownictwa górniczego.

Schemat nr 1. System ratownictwa górniczego w Polsce.

Źródło: opracowanie własne NIK.

Służby ratownictwa górniczego były zorganizowane zgodnie z obowiązującymi wymogami określonymi w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze¹ i rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 12 czerwca 2002 roku w sprawie ratownictwa górniczego², a ich organizacja umożliwiała natychmiastowe niesienie pomocy w sytuacji zagrożenia.

¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 2126, dalej zwana „ustawą PgiG”.

² Dz.U. Nr 94, poz. 838 ze zm., zwane dalej “rozporządzeniem w sprawie ratownictwa”.

Jedna z czterech drużyn ratowniczych nie spełniała wymaganych standardów.

Członkowie drużyn ratowniczych spełniali obowiązujące wymogi dotyczące stażu pracy, wieku i kwalifikacji. W jednym z czterech skontrolowanych zakładów górniczych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przeszkolenia członków kopalnianej stacji ratownictwa górniczego. Dotyczyło to przeszkolenia zastępowych oraz udziału ratowników w wymaganych ćwiczeniach. Natomiast w Jednostce Ratownictwa nierzetelność w stosowaniu wewnętrznych przepisów skutkowałą m.in. tym, że ratownicy górniczy byli poddawani badaniom psychologicznym co 2 lata, podczas gdy powinni co rok.

[Szczegóły str. 12]

Opłaty za usługi CSRG ustalane były w wysokości wystarczającej dla zabezpieczenia bieżącej działalności Jednostki Ratownictwa, jednak jej podstawowa działalność generująca ponad 85% kosztów była nierentowna.

Najważniejszym zadaniem stojącym przed CSRG było niesienie pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia pracowników zakładów górniczych oraz innych osób znajdujących się w zakładzie górniczym, a także w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego. Zadanie to realizowane było poprzez utrzymywanie w stałej gotowości do udziału w akcji ratowniczej sprzętu i personelu Jednostki Ratownictwa. Przedsiębiorcy górniczy, zobligowani przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze, zawierali z CSRG umowy na świadczenie usług bezpośrednio przez Jednostkę Ratownictwa Górniczego, tj. zabezpieczenie gotowości udziału w akcji ratowniczej oraz udział w takich akcjach. Przychody ze świadczenia usług gotowości pokrywały niewiele ponad 70% ponoszonych z tego tytułu kosztów, które z kolei stanowiły ponad 85% kosztów działalności Jednostki Ratownictwa.

CSRG realizując na rzecz przedsiębiorców górniczych usługi szkoleniowe z zakresu ratownictwa górniczego, pośrednicząc w realizacji badań ratowniczych oraz wykonując prace z wykorzystaniem posiadanego specjalistycznego sprzętu i wyposażenia osiągała wyniki finansowe umożliwiające jej bieżące funkcjonowanie. NIK zauważa, że sytuacja, w której podstawowa działalność generująca ponad 85% kosztów jest nierentowna, stanowi potencjalne zagrożenie dla funkcjonowania Jednostki Ratownictwa, zwłaszcza w sytuacji rozwoju konkurencji na rynku komercyjnych usług świadczonych przez CSRG, z których uzyskiwane dochody pozwalają jej obecnie zbilansować deficytową działalność podstawową.

[Szczegóły str. 23]

Organy nadzoru górniczego właściwie nadzorowały Jednostkę Ratownictwa Górniczego i kopalniane stacje ratownictwa górniczego.

Organy nadzoru górniczego podejmowały działania nadzorcze mające na celu zapewnienie funkcjonowania ratownictwa górniczego. Działania te polegały na kontroli posiadania przez zakłady górnicze własnych służb ratownictwa oraz ich przygotowania do pełnienia akcji przeciwpożarowej. Ponadto kontrolą obejmowano Jednostkę Ratownictwa oraz okręgowe stacje ratownictwa górniczego w zakresie ich organizacji, wyposażenia oraz prowadzonej działalności szkoleniowej. Nadzór obejmował również prowadzone akcje ratownicze i prace prowadzone na zasadzie akcji ratowniczych. Organy nadzoru górniczego rozpatrywały również skargi i wnioski oraz weryfikowały informacje dotyczące ratownictwa górniczego, jednak nie zawsze działania te podejmowano bezzwłocznie, nawet w sytuacji potencjalnego zagrożenia bezpieczeństwa pracowników kopalni. OUG w Gliwicach, pomimo informacji, że dyspozytor ruchu, tj. osoba która prowadzi akcję ratowniczą w początkowym jej etapie nie zna rozkładu wyrobisk i w razie zagrożenia nie będzie potrafił wyprowadzić załogi z zagrożonego rejonu, dopiero po 51 dniach zweryfikował powyższą informację. Informacje dotyczące dyspozytora okazały się prawdziwe i ww. został skreślony z listy dyspozytorów, jednak do tego czasu przepracował jeszcze 36 roboczodniówek.

[Szczegóły str. 26]

Pomimo potencjalnego zagrożenia bezpieczeństwa pracowników kopalni organy nadzoru górniczego nie zawsze działały bezzwłocznie.

**Parametry decydujące o
prowadzeniu prac
profilaktycznych w
sytuacji zagrożenia
pożarowego**

Wobec rozbieżności interpretacyjnych CSRG i WUG względem zgłoszonego przez Przewodniczącego Związku Zawodowego Ratowników Górniczych w Polsce, problemu prawidłowości zapisu wzoru w § 71 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Energii z 16 marca 2017 r. w sprawie ratownictwa górniczego³, w ocenie Izby istnieje potrzeba jednoznacznego rozstrzygnięcia tej kwestii.

[Szczegóły str. 22]

³ Dz. U. poz. 1052.

4. WNIOSKI

Minister Energii

Zweryfikowanie poprawności parametrów określonych w § 71 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Energii z 16 marca 2017 r. w sprawie ratownictwa górniczego, wg których podejmuje się prace profilaktyczne w celu likwidacji zagrożenia pożarowego.

Potrzeba zweryfikowania poprawności ww. parametrów, wynika z rozbieżnych stanowisk Prezesa WUG oraz Prezesa CSRG i Przewodniczącego Związku Zawodowego Ratowników Górniczych w Polsce, opisanych w punkcie 5.1.5. niniejszej informacji

**Prezes Centralnej Stacji
Ratownictwa Górniczego**

Podjęcie działań w celu dostosowania wysokości opłat za świadczenie przez CSRG usług gotowości do poziomu umożliwiającego pokrycie ponoszonych z tego tytułu uzasadnionych kosztów.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. SPEŁNIANIE PRZEZ SŁUŻBY RATOWNICTWA GÓRNICZEGO WYMAGANYCH STANDARDÓW

Służby ratownictwa zostały zorganizowane zgodnie z obowiązującymi standardami. Wyposażenie kopalnianych stacji ratownictwa górniczego wynikało z zagrożeń występujących w danej kopalni, a określał je kierownik ruchu zakładu górniczego natomiast wyposażenie Jednostki Ratownictwa określił jej Kierownik i wynikało ono z zagrożeń występujących we wszystkich kopalniach. Kopalniane stacje ratownictwa górniczego i Jednostka Ratownictwa były wyposażone w sprzęt ochrony układu oddechowego, przyrządy pomiarowe i kontrolne, sprzęt ratowniczy i pomocniczy, sprzęt medyczny, odzież ochronną oraz oświetlenie osobiste ratowników.

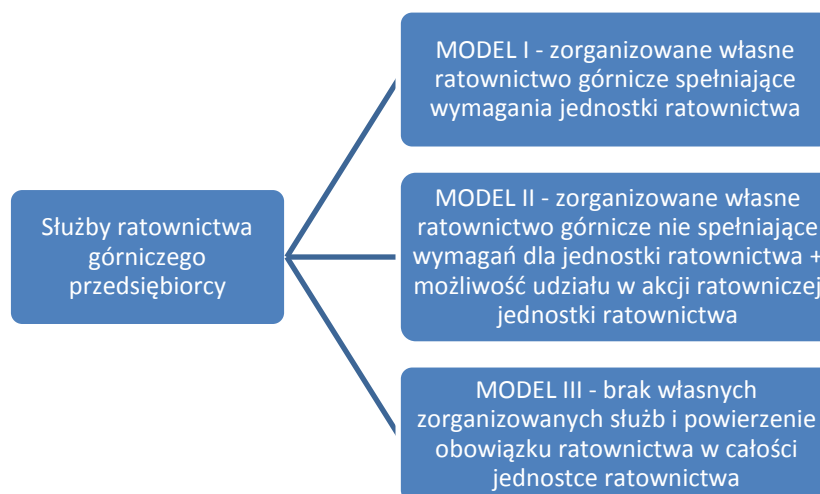
Ratownicy górniczy zatrudnieni w kopalniach byli terminowo kierowani na badania lekarskie i psychologiczne, a w przypadku nieodbycia badań lub negatywnego ich wyniku byli zawieszani w obowiązkach. Natomiast ratownicy górniczy zatrudnieni w Jednostce Ratownictwa byli terminowo kierowani jedynie na badania lekarskie. Badania psychologiczne dla ratowników Jednostki Ratownictwa odbywały się co 2 lata, podczas gdy zgodnie z obowiązującą wówczas i wprowadzoną do stosowania przez CSRG „Metodyką badań lekarskich i psychologicznych oraz kryteriami i zasadami oceny zdolności do pracy w ratownictwie górniczym” powinny się odbywać co rok.

Nie wszyscy członkowie drużyny ratowniczej spełniali wymogi dotyczące przeszkolenia. W jednym z czterech skontrolowanych zakładów górniczych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przeszkolenia członków kopalnianej stacji ratownictwa górniczego.

5.1.1. ORGANIZACJA SŁUŻB RATOWNICTWA PRZEDSIĘBIORCY GÓRNICZEGO

Możliwe do zastosowania w obowiązującym stanie prawnym trzy modele rozwiązań organizacji ratownictwa górniczego przedsiębiorcy prezentuje schemat nr 2.

Schemat nr 2. Modele organizacji ratownictwa u przedsiębiorcy górniczego.

Źródło: opracowanie własne NIK.

Najczęściej występującym w górnictwie węgla kamiennego jest model II. Model I w górnictwie węgla kamiennego w Polsce nie występuje. Przykładem tego modelu jest organizacja ratownictwa górniczego w KGHM SA, który dysponuje własnymi wyspecjalizowanymi służbami ratowniczymi. Natomiast przykładem modelu III jest organizacja ratownictwa w kopalni Eco-Plus w Bytomiu oraz Zakładu Górniczego SIL-TECH w Zabrze, które w całości powierzyły obowiązki w tym zakresie CSRG.

W skontrolowanych zakładach górniczych funkcjonował II model zabezpieczenia ratowniczego, w którym zakład górniczy posiadał drużynę ratowniczą oraz kopalnianą stację ratownictwa, której wyposażenie odpowiadało występującym w danej kopalni zagrożeniom. Ponadto przedsiębiorcy górniczy posiadali, zawarte z Jednostką Ratownictwa, umowy na utrzymywanie w ciągłej gotowości środków osobowych, technicznych i materiałowych związanych z udziałem w akcji ratowniczej służb specjalistycznych⁴.

Zakłady Górnicze posiadały aktualne Plany ratownictwa, które określały sposób prowadzenia akcji ratowniczej, wyposażenie oraz obsadę kopalnianych stacji ratownictwa górniczego. Zarówno obsada jak i wyposażenie ksrgr odpowiadało zapisom Planów Ratownictwa.

Skład i liczebność drużyn ratowniczych

W skład drużyn ratowniczych wchodził: kierownik ksrgr i jego zastępcy, mechanicy, zastępowi, ratownicy i opcjonalnie specjaliści, tj. osoby posiadające szczególne kwalifikacje w zakresie zwalczania zagrożeń górniczych i prowadzenia akcji ratowniczych. Członkowie skontrolowanych drużyn ratowniczych posiadali wymagane kwalifikacje.

Drużyny ratownicze podzielone były na zastępy, stanowiące najmniejsze zespoły ratowników, które mogą samodzielnie wykonywać prace ratownicze. Zastęp jest jednostką niepodzielną i składa się z pięciu ratowników, w tym jednego zastępowego.

Spośród czterech objętych kontrolą zakładów górniczych najbardziej liczną drużynę ratowniczą posiadała dwuruchowa⁵ kopalnia „Wujek” – jej członkowie, wg stanu na 1 stycznia lat 2014-2017, stanowili od 8,6% do 10,2% wszystkich zatrudnionych pracowników. W przypadku pozostałych kopalń udział ten mieścił się w przedziale: 5,5%-6,3% w KWK Bielszowice, 5,6%-6,3% w KWK Janina i 6,9%-7,3% w KWK Budryk. W każdym zbadanym przypadku liczba członków drużyny ratowniczej wykazywała tendencję spadkową, a poziom spadku w trzech przypadkach był skorelowany z poziomem spadku zatrudnienia w danej kopalni⁶. Jedynie w KWK Wujek zatrudnienie obniżono o 23%, a liczba członków drużyny ratowniczej obniżyła się o 11%.

Ratownicy stanowili ponad 90% członków drużyn ratowniczych. Jedynie w KWK Bielszowice, w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 r. udział ratowników w drużynie utrzymywał się na poziomie 86%. Z czterech objętych kontrolą kopalni największy udział ratowników w drużynie ratowniczej kształtujący się na poziomie od 93% do 98% występował w KWK Wujek.

Ratownicy w Zakładzie Górnicy Janina nie spełniali wymogów dotyczących przeszkolenia.

Członkowie drużyn ratowniczych, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ratownictwa, powinni uczestniczyć w kursach i szkoleniach dedykowanych danemu stanowisku pracy. Ponadto ratownicy powinni uczestniczyć w sześciu ćwiczeniach rocznie, z których trzy powinny się odbyć w Jednostce Ratownictwa i trzy w zakładzie górniczym, w tym dwa pod ziemią.

Nie wszyscy członkowie drużyny ratowniczej spełniali wymogi dotyczące przeszkolenia. W jednym z czterech skontrolowanych zakładów górniczych (w ZG Janina) czterech z 11 objętych badaniem zastępowych pełniących tę

⁴ Dalej zwane „umowami na gotowość”.

⁵ Składająca się z kopalni „Wujek” i kopalni „Śląsk”.

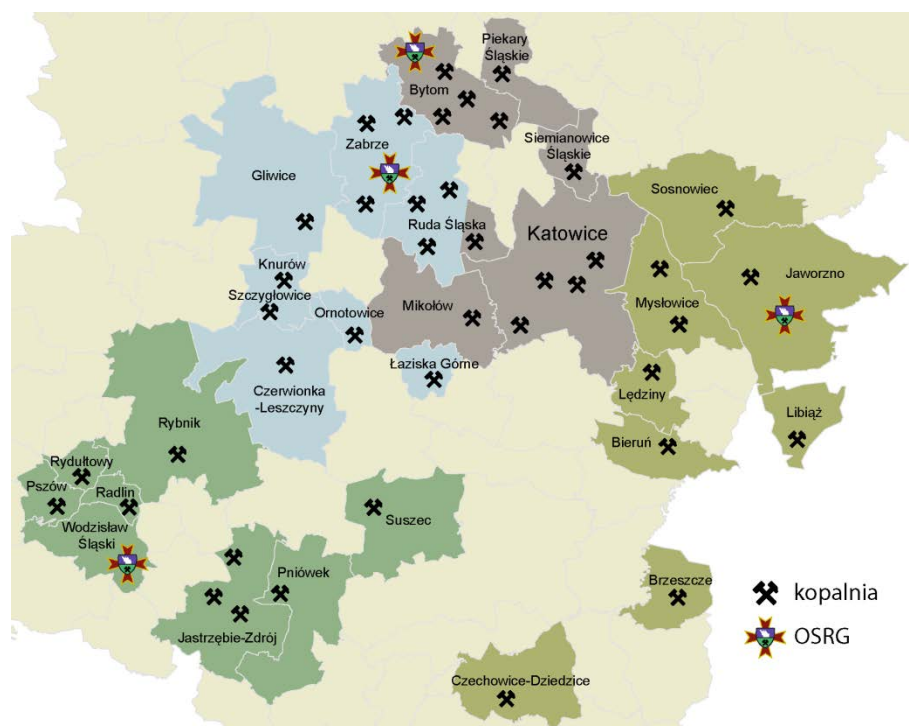
⁶ Tzn. poziom spadku zatrudnienia i spadku liczebności drużyny ratowniczej nie przekraczał dwóch punktów procentowych.

funkcję w latach 2015-2016 nie uczestniczyło w corocznym seminarium dla zastępowych, jakie odbyło się w roku 2016, a jeden z nich również nie uczestniczył w seminarium, które odbyło się w roku 2015. Obowiązek udziału w seminarium wynikał z § 32 ust. 12 rozporządzenia w sprawie ratownictwa. Nierespektowane były również zapisy dotyczące udziału ratowników w ćwiczeniach. W 2014 roku każdy z 23 ratowników objętych badaniem, uczestniczył średnio w czterech z sześciu wymaganych ćwiczeń. W kolejnych dwóch latach relacja ta uległa pogorszeniu i wyniosła 3,6 w roku 2015 (na 24 zbadanych) i 3,4 w roku 2016 (na 27 zbadanych). Żaden z 27 objętych badaniem członków drużyny ratowniczej nie uczestniczył w okresie przynależności do drużyny ratowniczej przypadającej w latach 2014-2016 we wszystkich wymaganych ćwiczeniach z zakresu ratownictwa górniczego. Jedynie jedna osoba w roku 2014 i jedna w roku 2015 odbyła wymagane sześć ćwiczeń.

5.1.2. ORGANIZACJA JEDNOSTKI RATOWNICTWA GÓRNICZEGO

Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego to spółka akcyjna, której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa. W strukturze organizacyjnej CSRG funkcjonowały cztery Okręgowe Stacje Ratownictwa Górniczego: w Bytomiu, Jaworznie, Wodzisławiu Śląskim i Zabrze. Struktura ta zabezpieczała wszystkie zakłady górnicze wydobywające węgiel kamienny oraz kopalnie zlikwidowane wchodzące w struktury SRK⁷. LW Bogdanka była zabezpieczana przez OSRG w Jaworznie.

Schemat nr 3. Mapa przedstawiająca położenie kopalń śląskich przedsiębiorstw wydobywczych zabezpieczanych przez poszczególne OSRG.

Źródło: opracowanie własne NIK.

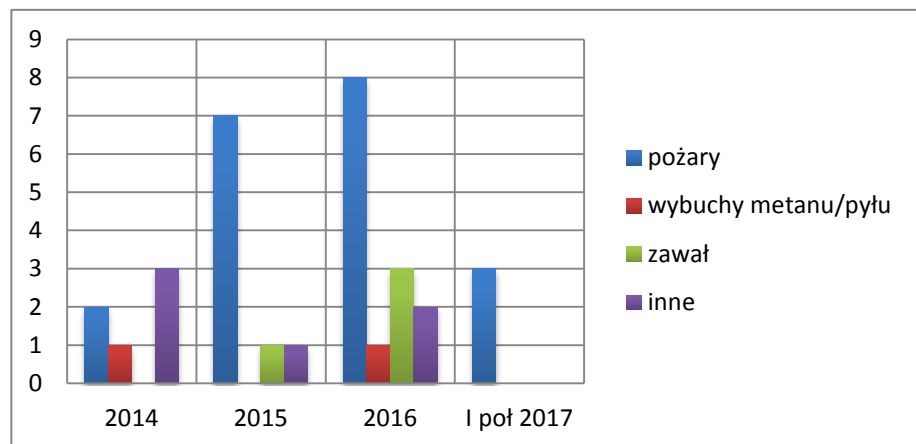
⁷ Spółka Skarbu Państwa powołana do prowadzenia likwidacji kopalni.

Czas reakcji, tj. czas od momentu ogłoszenia alarmu do wyjazdu wozu bojowego to około 1 minuta⁸, natomiast czas dojazdu z OSRG do zabezpieczanych zakładów górniczych wynosił:

- OSRG w Bytomiu – od 6 do 39 minut, a średni czas dojazdu to 18 minut,
- OSRG w Jaworznie – od 7 do 60 minut, a średni czas dojazdu to 25 minut (bez LW Bogdanka, gdzie czas dojazdu wynosi 270 minut⁹),
- OSRG w Wodzisławiu – od 7 do 30 minut, a średni czas dojazdu to 19 minut,
- OSRG w Zabrze – od 2 do 27 minut, a średni czas dojazdu to 14 minut.

W latach 2014-I połowa 2017 r. CSRG uczestniczyła w 32 akcjach ratowniczych w kopalniach węgla kamiennego, z których 20 dotyczyło pożaru, dwie wybuchu metanu, a cztery zawałów¹⁰.

Wykres nr 1. Liczba akcji prowadzonych przez CSRG w latach 2014-I połowa 2017 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie sprawozdań z działalności technicznej CSRG.

Funkcjonujący w CSRG model gotowości odpowiadał wymogom rozporządzenia w sprawie ratownictwa górniczego. Jednostka Ratownictwa utrzymywała na każdej zmianie roboczej, w dniach pracy, jak i dniach wolnych od pracy dwa dyżurujące zawodowe zastępy ratownicze, natomiast w każdej z czterech okręgowych stacji ratownictwa górniczego utrzymywane były dwa zastępy ratownicze oddelegowane z kopalni zabezpieczanych przez daną OSRG. Tak więc CSRG dysponowała każdorazowo 10 zastępami ratowniczymi. Ponadto do wykonywania prac ratowniczych wymagających zastosowania specjalnych technik ratowniczych utrzymywała sześć pogotowi specjalistycznych. W CSRG zorganizowana została całodobowa służba dyspozytorska, dyżurująca w dniach pracy i dniach wolnych od pracy, a wyposażenie tej jednostki i wozów bojowych odpowiadało obowiązującym normom.

⁸ Ustalono na podstawie zapisów w protokołach kontroli oug, w ramach których przeprowadzono próbny alarm.

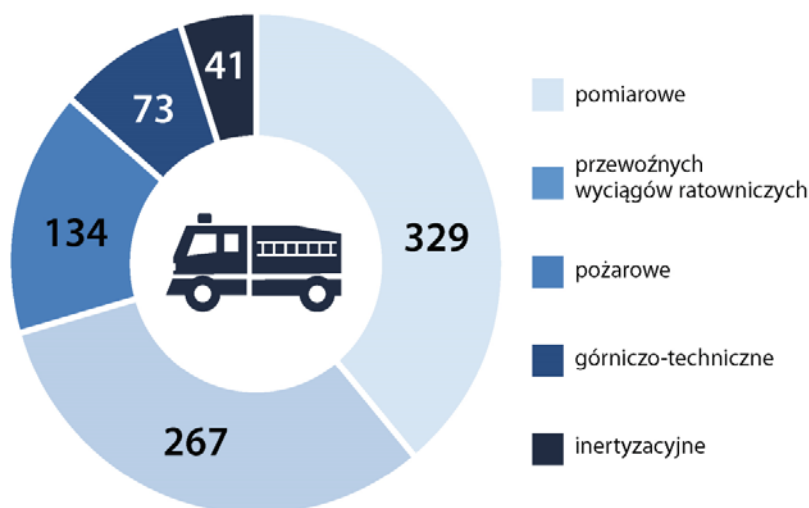
⁹ LW Bogdanka w swej strukturze posiada kopalnianą stację ratownictwa górniczego oraz dwa punkty ratownictwa górniczego.

¹⁰ Pozostałe sześć akcji to: poszukiwanie pracownika w zbiorniku węgla w KWK Murcki-Staszic, wstrząs górotworu w KWK Borynia-Zofiówka-Jastrzębie i awaria elektromaszynowa w szybie w tej samej kopalni oraz awaria elektromaszynowa w rozdzielni wysokiego napięcia na KWK Piast, gwałtowne wypłynięcie gazów w Zakładzie Górniczym Eko-Plus oraz upadek pracownika z poziomu ok. 960 metrów na dno szybu na poziom 1081 metrów na KWK Wujek-Śląsk.

W CSRG funkcjonowało również laboratorium chemiczne oraz badania i opiniowania sprzętu oraz sześć pogotowi specjalistycznych wyposażonych w specjalistyczny sprzęt: pomiarowe, inertyzacyjne, przeciwpożarowe, górniczo-techniczne, przewoźnych wyciągów ratowniczych i wodne.

Częstotliwość wyjazdów poszczególnych pogotowi w okresie objętym kontrolą była zróżnicowana. Najczęściej wykorzystywane było pogotowie pomiarowe oraz przewoźnych wyciągów ratowniczych, natomiast pogotowie wodne nie było wykorzystane ani razu.

Wykres nr 2. Częstotliwość wyjazdów pogotowi specjalistycznych w latach 2014-I połowa 2017 r.

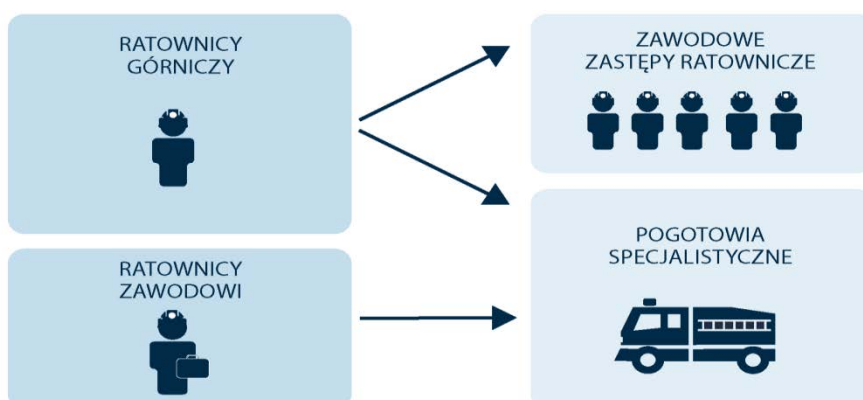

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie sprawozdań z działalności technicznej CSRG.

Skład drużyny ratowniczej CSRG

W skład drużyny ratowniczej CSRG wchodziło: ratownicy górniczy¹¹ (którzy są uprawnieni do pracy w aparatach regeneracyjnych¹²) oraz ratownicy zawodowi.

Schemat nr 4. Pracownicy Jednostki Ratownictwa tworzący zawodowe zastępy ratownicze i pogotowia specjalistyczne.

Źródło: opracowanie własne NIK.

¹¹ W tym ratownicy oddelegowani z zakładów górniczych – wg stanu na 30 czerwca 2017 r. było to 14 osób: dwie z Węgłokoksu Kraj i 12 z PGG sp. z o.o.

¹² Tj. w aparatach umożliwiających oddychanie w atmosferze niezdanej do oddychania.

Zawodowe zastępy ratownicze tworzyli ratownicy górniczy, natomiast pogotowia specjalistyczne – ratownicy górniczy i zawodowi.

Ratownicy górniczy¹³ stanowili w okresie objętym kontrolą 50%-60% członków drużyny ratowniczej.

Wymogi dotyczące stanu zdrowia i przeszkolenia były bardziej restrykcyjne dla ratowników górniczych: podlegali oni specjalistycznym badaniom lekarskim i psychologicznym oraz profilaktycznym badaniom okresowym w zakresie zdolności do pracy pod ziemią; ponadto w każdym roku powinni oni brać udział w sześciu ćwiczeniach. Natomiast ratownicy zawodowi powinni brać udział w dwóch ćwiczeniach i podlegali profilaktycznym badaniom okresowym pod względem ich zdolności do pracy pod ziemią.

CSRG nie premiowała ratowników górniczych za utrzymanie kondycji fizycznej i odpowiedniego stanu zdrowia.

CSRG nie stosowała mechanizmów finansowych, mających na celu zachęcenie ratowników górniczych do utrzymywania kondycji fizycznej i stanu zdrowia w celu uzyskania pozytywnego wyniku lekarskiego badania dla ratowników górniczych. Ratownik górniczy będący członkiem pogotowia specjalistycznego, jeżeli nie podchodził do badań lekarskich dla ratowników górniczych lub przechodził je z wynikiem negatywnym pozostawał w drużynie ratowniczej jako ratownik zawodowy. Stosowany w CSRG system wynagradzania nie obejmował żadnej gratyfikacji przewidzianej wyłącznie dla ratowników górniczych, tak więc w sytuacji utraty statusu ratownika górniczego, taka osoba nie odczuwała tego finansowo.

Brak opisanych wyżej mechanizmów może być jedną z przyczyn malejącej liczby ratowników górniczych wchodzących w skład pogotowia przeciwpożarowego i górniczo-technicznego, którzy są najbardziej narażeni na pracę w atmosferze niezdanej do oddychania i konieczność stosowania aparatów regeneracyjnych. Liczba ratowników górniczych należących do pogotowia przeciwpożarowego w 2014 r. wynosiła 13 na 19 członków pogotowia, w 2015 i 2016 r. -11 na 20 członków pogotowia, a w 2017 r. – 8 na 21 członków pogotowia. Podobnie sytuacja wyglądała w przypadku pogotowia górniczo-technicznego: liczba ratowników górniczych należących do pogotowia wynosiła 13 na 18 członków pogotowia w 2014 i 2015 r., w 2016 r. -11 na 16, a w 2017 r. – 8 na 16 członków pogotowia. Powyższe wynikało przede wszystkim z utraty przez członków pogotowia statusu ratownika górniczego z powodu negatywnego wyniku badań lekarskich dla ratowników górniczych.

Ujednolicony system szkoleń i ćwiczeń

CSRG w latach 2014-2016 przeprowadziła 2.643 ćwiczeń ratowniczych, w których wzięło nich udział 41.270 ratowników. Poza ćwiczeniami ratowników górniczych CSRG organizowała szkolenia z zakresu ratownictwa górniczego, w których w latach 2014-I połowa 2017 r. wzięło udział 18,6 tys. osób. Scentralizowany system szkoleń i ćwiczeń gwarantuje jednakowy system nauczania praktycznego i teoretycznego, który pozytywnie wpływa na współpracę członków drużyn ratowniczych np. w trakcie prowadzenia akcji ratowniczej.

5.1.3. MEDYCZNA SŁUŻBA RATOWNICTWA GÓRNICZEGO

Medyczna służba ratownictwa górniczego została zorganizowana przez CSRG. Realizowała zadania z zakresu specjalistycznych badań lekarskich kandydatów i ratowników górniczych oraz zabezpieczenia medycznego akcji ratowniczych. Badania lekarskie realizowała spółka Cen-Med, w 100% należąca do CSRG. W latach 2014-I połowa 2017 roku Cen-Med przeprowadziła 1.815 badań

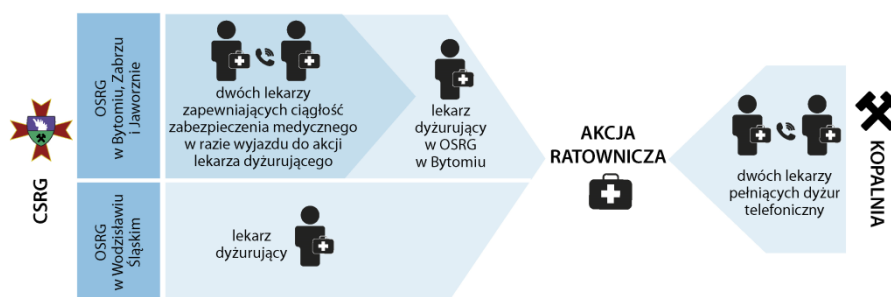
¹³ Będący pracownikami CSRG.

kandydatów na ratowników i 19.752 badania okresowe ratowników górniczych¹⁴.

Zabezpieczenie medyczne na czas prowadzenia akcji ratowniczej to usługa nabywana zarówno przez CSRG jak i przedsiębiorców górniczych. Organizacja zabezpieczenia medycznego na czas prowadzenia akcji ratowniczych w kopalniach polegała na dyżurze „pod telefonem” dwóch lekarzy. Natomiast zabezpieczenie CSRG polegało na zapewnieniu dyżuru stacjonarnego lekarza w OSRG w Wodzisławiu Śląskim (dla zastępów przebywających w tej stacji) oraz w Bytomiu (dla zastępów przebywających w OSRG w Bytomiu, Jaworznie i Zabrze). Ponadto dwóch lekarzy pełniło dyżur telefoniczny; w sytuacji wyjazdu do akcji lekarza dyżurującego w OSRG w Bytomiu dyżur powinien przejąć inny lekarz.

W przypadku prowadzenia akcji kopalnia winna dysponować co najmniej jednym lekarzem, a CSRG drugim.

Schemat nr 5. Organizacja zabezpieczenia medycznego na czas prowadzenia akcji ratowniczej.

Źródło: opracowanie własne NIK.

W trakcie akcji ratowniczej prowadzonej w kopalni KWK Wujek - Ruch Śląsk, trwającej 67 dni, lekarze zabezpieczający akcję ratowniczą przepracowali łącznie 1879 godzin, z czego 672 godziny to czas zabezpieczania pracy zastępów Jednostki Ratownictwa, a 1207 to czas zabezpieczania pracy zastępów Zakładów Górniczych. W akcji zaangażowanych było w sumie 29 lekarzy zabezpieczenia medycznego. Lekarze pracowali w jednej lub w dwóch bazach ratowniczych - w podziemiu zakładu górniczego oraz na powierzchni kopalni - zabezpieczając miejsce odwiertu ratowniczego, a także w sztabie akcji - w celach konsultacyjnych. Okresowo nawet czterech lekarzy jednocześnie uczestniczyło w akcji.

¹⁴ Liczba przeprowadzanych badań wykazuje tendencję malejącą. Liczba badań dla kandydatów na ratowników w roku 2014 wyniosła 594, w 2015 r.- 482, w 2016 r.- 456, a w I połowie 2017 r. - 283. Liczba badań okresowych ratowników w analogicznych okresach wyniosła: 6353, 5701, 5220 i 2478.

Zabezpieczenie medyczne akcji ratowniczych dla 24 prowadzących wydobywcie zakładów górniczych realizuje w tym samym czasie dwóch tych samych lekarzy

Usługę zabezpieczenia medycznego dla śląskich kopalń należących do PGG, JSW, Tauron Wydobywanie, Węglokoks Kraj i SRK oraz dla CSRG w zakresie zabezpieczenia OSRG w Bytomiu, Zabrze i Jaworznie świadczyła jedna firma.

Analiza harmonogramów jej dyżurów za II kwartał 2017 roku wykazała, że były one identyczne dla 29 kopalni należących do ww. przedsiębiorców¹⁵, co oznacza, że ci sami lekarze w tym samym czasie stanowili zabezpieczenie medyczne dla 29 zakładów górniczych, w tym 24 prowadzących wydobywcie. Sytuacja ta, w ocenie NIK, może stanowić zagrożenie dla sprawnego prowadzenia akcji ratowniczej w jej początkowym etapie, w przypadku wystąpienia więcej niż jednego zdarzenia wymagającego prowadzenia akcji ratowniczej w tym samym czasie.

CSRG nierzetelnie nadzorowała sposób realizacji zabezpieczenia medycznego dla OSRG w Bytomiu, Zabrze i Jaworznie

Podobne sytuacje stwierdzono w trakcie realizacji umowy na zabezpieczenie medyczne akcji dla OSRG w Bytomiu, Zabrze i Jaworznie. W I połowie 2017 roku¹⁶ stwierdzono 29 dyżurów, do pełnienia których w tym samym czasie wyznaczono jednego lekarza. Polegało to na wyznaczaniu jednego lekarza jako pełniącego w tym samym czasie dyżur telefoniczny I (lekarz, który powinien przyjechać do OSRG w przypadku wyjazdu do akcji lekarza pełniącego dyżur stacjonarny) i dyżur telefoniczny II (lekarz, który powinien przyjechać do OSRG w przypadku wyjazdu do akcji lekarza pełniącego dyżur telefoniczny I) lub na wyznaczaniu jednego lekarza jako pełniącego w tym samym czasie dyżur stacjonarny i dyżur telefoniczny II.

5.1.4. KOSZTY RATOWNICTWA GÓRNICZEGO

Szacunkowe koszty ratownictwa w górnictwie węgla kamiennego w roku 2016 wyniosły 669,6 mln zł¹⁷. Koszty te na przestrzeni lat 2014-2016 wykazywały tendencję spadkową¹⁸, co prezentuje wykres nr 3.

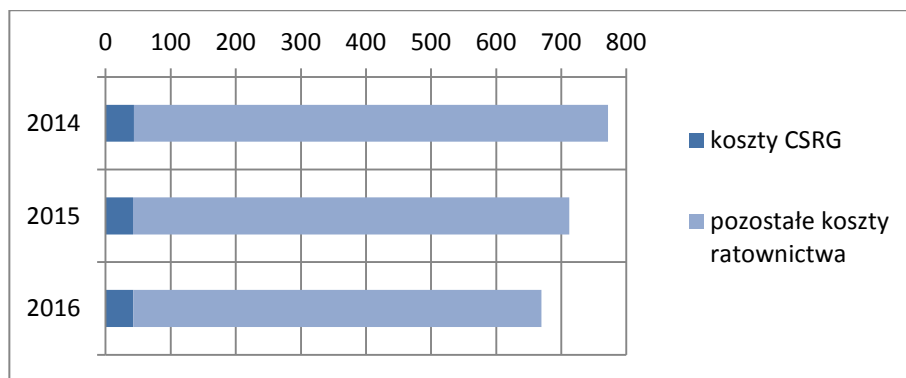
Wykres nr 3. Szacunkowe koszty ratownictwa w latach 2014-2016 (w mln zł)

¹⁵ Dwa ruchy kopalni KWK Bobrek-Piekary (Węglokoks Kraj sp. z o.o.), trzy Ruchy kopalni KWK Borynia-Zofiówka-Jastrzębie, KWK Budryk, KWK Knurów-Szczygłowice, KWK Pniówek (JSW SA), KWK Janina, Sobieski i Nowe Brzeszcze (Tauron Wydobywanie SA), dwa Ruchy KWK Murcki-Staszic, KWK Sośnica, KWK Bolesław Śmiały, KWK Wieczorek, dwa Ruchy KWK Piast-Ziemowit, dwa Ruchy KWK Wujek, KWK Bielszowice, KWK Halemba, KWK Pokój (PGG sp. z o.o.), KWK Anna, KWK Boże Dary, KWK Brzeszcze-Wschód, KWK Centrum, KWK Pokój oraz KWK Makoszowy (jedyna w strukturach SRK kopalnia prowadząca wydobywcie).

¹⁶ Kontrolą objęto harmonogramy dyżurów lekarskich za I półrocze 2017 r.

¹⁷ Ustalono na podstawie kosztów ratownictwa LW Bogdanka oraz oszacowanych kosztów kopalni należących do śląskich przedsiębiorstw wydobywczych i SRK. Koszty ratownictwa dla kopalni należących do śląskich przedsiębiorstw wydobywczych i SRK oszacowano na podstawie iloczynu [uśrednionej relacji koszt/wydobywcie netto z czterech kopalni objętych kontrolą, tj. KWK Wujek, KWK Budryk, KWK Bielszowice i KWK Budryk] i [krajowego rocznego wydobywcia netto – roczne wydobywcie netto LW Bogdanka]. Uśredniony koszt ratownictwa na tonę wydobywcia dla czterech kopalni objętych kontrolą wynosił w latach 2014-2016 odpowiednio: 12,00 zł, 11,00 zł i 10,73 zł. Jako koszty przyjęto koszty zadeklarowane przez poszczególne kopalnie jako koszty ratownictwa.

¹⁸ W roku 2014 wyniosły 771,7 mln zł, natomiast w roku 2015 – 712,0 mln zł.

Źródło: opracowanie własne NIK.

Koszty funkcjonowania CSRG w ogólnych szacunkowych rocznych kosztach ratownictwa górniczego w latach 2014-2016 nie przekroczyły 6,5%¹⁹.

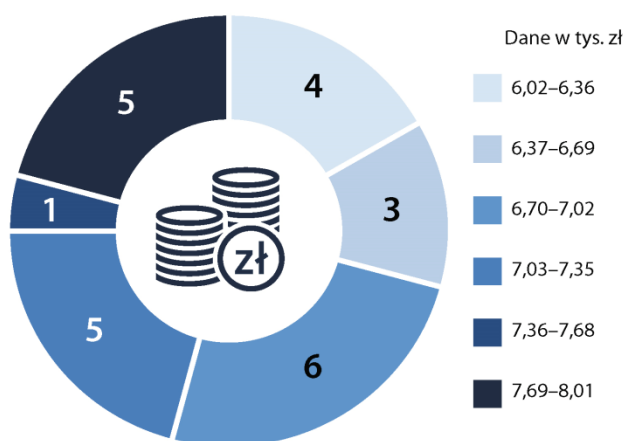
Wynagrodzenia ratowników

Największą część kosztów ratownictwa to wynagrodzenia członków drużyn ratowniczych.

Ratownicy górniczy niezależnie od miejsca zatrudnienia otrzymują dodatki do wynagrodzenia. Jeden dodatek ma charakter stały, tj. dodatek ratowniczy, a jego wysokość w kontrolowanych spółkach wydobywczych w styczniu 2017 r. wynosiła od 300 zł do 463,50 zł. Pozostałe dodatki wynikają z zakresu wykonywanych prac, np.: dodatek za prace profilaktyczne, za udział w akcji ratowniczej, za pracę i ćwiczenia w aparacie oddechowym. Najczęściej wypłacanym dodatkiem, poza dodatkiem ratowniczym, był dodatek za prace profilaktyczne.

Średnie wynagrodzenie brutto²⁰ w styczniu 2017 r. ratowników górniczych 24 kopalń, tj. wszystkich należących do JSW, KHW, PGG i Tauron Wydobyć, bez dodatku za prace profilaktyczne wyniosło 6,47 tys. zł, natomiast z dodatkiem za prace profilaktyczne 7,00 tys. zł. Wynagrodzenie ratownika górniczego (z dodatkiem ratowniczym) zatrudnionego w CSRG w tym samym okresie wyniosło 5,62 tys. zł.

Wykres nr 4. Rozkład wynagrodzeń brutto ratowników (z dodatkiem ratowniczym i za prace profilaktyczne) w 24 kopalniach należących do JSW, KHW, PGG i Tauron Wydobyć.

¹⁹ Wyniosły w kolejnych latach okresu 2014-2016: 5,67%, 5,88% i 6,38%.

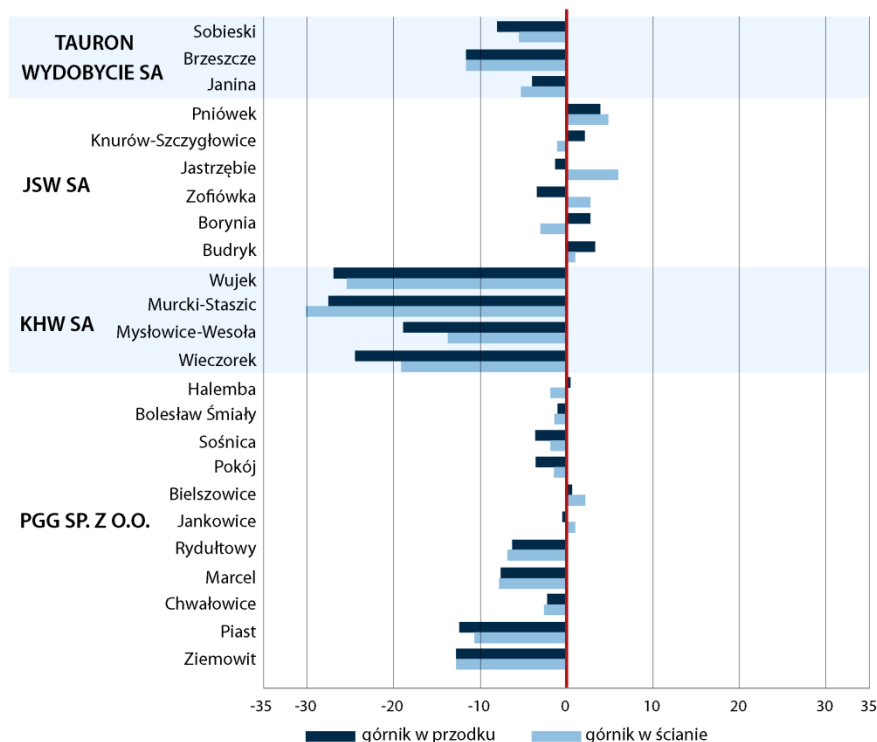
²⁰ Przy założeniu przepracowania 21 dniówek, w tym 5 nocnych i 3 SN oraz tej samej wysokości karty górnika (60%).

Źródło: opracowanie własne NIK.

Najczęściej wynagrodzenie ratownika mieściło się w przedziale od 6,70 do 7,02 tys. zł (sześć przypadków), od 7,03 do 7,35 tys. zł (pięć przypadków) oraz od 7,69 do 8,01 tys. zł (pięć przypadków), natomiast maksymalna różnica w wynagrodzeniach ratowników wyniosła ponad 1,40 tys. zł brutto i dotyczyła kopalni należących do PGG.

Porównanie wynagrodzeń brutto²¹ ratowników (z dodatkiem ratowniczym i dodatkiem za prace profilaktyczne) i dwóch innych stanowisk dołowych (górnika w ścianie i górnika w przodku) w 24 kopalniach należących w styczniu 2017 r. do JSW, KHW, PGG i Tauron Wydobycie wykazało, że w większości przypadków (15 na 24, tj. 62,5%) wynagrodzenie brutto ratownika było wyższe od wynagrodzenia na dwóch pozostałych stanowiskach. Największe różnice wystąpiły w kopalniach KHW; wynosiły one od 13,69% do 30,18%

-Wykres nr 5. Różnice procentowe w wynagrodzeniach na omawianych trzech stanowiskach pracy; poziom zero wyznacza wynagrodzenie ratownika danej kopalni (z dodatkiem ratowniczym i dodatkiem za prace profilaktyczne)

Źródło: opracowanie własne NIK.

Największa różnica procentowa w wynagrodzeniu na ww. trzech stanowiskach pracy wystąpiła w KWK Murcki-Staszic – ratownik zarabiał 30,18% więcej aniżeli górnika w ścianie i 27,39% więcej niż górnika w przodku.

Różnice w wynagrodzeniach pomiędzy poszczególnymi kopalniami oraz na ww. stanowiskach wynikały z różnych ustaleń zawartych w porozumieniach płacowych obowiązujących w kopalniach oraz z różnej wysokości dodatków do wynagrodzeń na ww. stanowiskach.

²¹ Przy założeniu przepracowania 21 dniówek, w tym 5 nocnych i 3 SN oraz tej samej wysokości Karty Górnika (60%). Porównano trzy stanowiska pracy o tej samej wartości dniówki/płacy zasadniczej.

Niewłaściwe naliczanie dodatku ratowniczego w KWK Bielszowice

W jednej z czterech objętych kontrolą kopalń NIK stwierdziła wypłacanie miesięcznego stałego dodatku ratowniczego w pełnej wysokości członkom drużyny ratowniczej zawieszonym na okres kilku lub kilkunastu dni w danym miesiącu. Zawieszenie członka drużyny ratowniczej następuje zazwyczaj z powodu negatywnego wyniku badań ratowniczych lub z powodu nieodbycia w terminie wymaganych kursów. Zakładowy układ zbiorowy pracy lub porozumienia zawarte pomiędzy stroną społeczną a Zarządem wskazują przypadki, kiedy dodatek ratowniczy nie przysługuje.

W KWK Bielszowice stwierdzono niewłaściwe stosowanie zapisów porozumienia zawartego w dniu 20 grudnia 2004 r. pomiędzy Zarządem Kompanii Węglowej a organizacjami związków zawodowych. Stosownie do postanowień § 2 załącznika nr 8 do ww. porozumienia, stanowiącego „Zasady wynagradzania członków drużyn ratowniczych”, członkom drużyny ratowniczej przysługiwał stały miesięczny dodatek ratowniczy w wysokości 300,00 zł. Dodatek ten nie przysługiwał za miesiąc, w którym członek drużyny ratowniczej nie spełnił obowiązujących go wymagań lub opuścił bez usprawiedliwienia wyznaczony dzień pracy. Tymczasem w toku kontroli ustalono, że ratownikom górniczym zawieszonym na okres kilku lub kilkunastu dni z powodu niespełniania wymagań obowiązujących ratownika górniczego, wypłacono stały dodatek ratowniczy w pełnej wysokości. W latach 2016–2017 (I półrocze) stwierdzono 37 takich przypadków, na łączną kwotę 11,1 tys. zł, gdzie okres zawieszenia w czynnościach ratownika mieścił się w przedziale od dwóch do 20 dni. Dyrektor Oddziału KWK „Ruda” przyznał, że wypłacanie stałego dodatku ratowniczego w pełnej wysokości pracownikom, którzy byli zawieszeni w wykonywaniu czynności ratownika było błędem popełnionym przez osoby nadzorujące funkcjonowanie kopalnianej stacji ratowniczej.

5.1.5. REGULACJE DOTYCZĄCE KONIECZNOŚCI PODJĘCIA PRAC PROFILAKTYCZNYCH W SYTUACJI ZAGROŻENIA POŻAROWEGO

W dniu 14 września 2017 r. do Delegatury NIK w Katowicach wpłynęło pismo Przewodniczącego Związku Zawodowego Ratowników Górniczych w Polsce²², w którym autor zwracał uwagę m.in. na kwestię niewłaściwej postaci wzoru określającego stan zagrożenia pożarowego wymagający usunięcia poprzez prace profilaktyczne.

Obowiązujące od 1 lipca 2017 r. rozporządzenie Ministra Energii z 16 marca 2017 r. w sprawie ratownictwa górniczego stanowi w § 71 ust. 1 pkt 1, że prace profilaktyczne wykonuje się w przypadku likwidacji stanu zagrożenia pożarowego, w szczególności w przypadku budowy tam o konstrukcji przeciwwybuchowej lub uszczelniania tam i zrobów, gdy:

$$10 < V_{co} < 25 \text{ dm}^3 / \text{min. przy } CO < 0,0026\%$$

Zdaniem Przewodniczącego ZZRG wzór ten winien mieć postać²³:

$$10 < V_{co} \leq 25 \text{ przy } \Delta CO < 0,0026 \text{ lub } 10 < V_{co} \leq 25 \text{ dm}^3 / \text{min. przy } CO \leq 0,0026\%.$$

Delegatura NIK w Katowicach zwróciła się do Prezesa CSRG oraz do Prezesa WUG z zapytaniem, czy podzielają stanowisko zaprezentowane w piśmie ZZRG.

Prezes CSRG w odpowiedzi z dnia 27 października 2017 r. stwierdził, że warunek zawarty w § 71 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia pod względem merytorycznym jest poprawny, jednak został zapisany nieprecyzyjnie, a wymogi zawarte w §142 ust. 2 pkt 2 oraz § 504 ust. 1 rozporządzenia Ministra Energii z 23 listopada 2016 r. w sprawie szczegółowych wymagań

²² Zwany dalej „ZZRG”.

²³ Pierwsza postać wzoru została ujęta w piśmie, które wpłynęło do Delegatury NIK w Katowicach, natomiast druga postać wzoru została ustalona podczas spotkania kontrolera nadzorującego z przedstawicielami ZZRG.

dotyczących prowadzenia ruchu podziemnych zakładów górniczych²⁴ wskazują, że warunek ten powinien mieć postać

$$10 < V_{co} \leq 25 \text{ dm}^3 / \text{min. przy } CO \leq 0,0026\%$$

Natomiast Prezes WUG w piśmie z 30 listopada 2017 r. stwierdził, że wzór w oparciu o który podejmowana jest decyzja o rozpoczęciu lub zakończeniu prowadzenia prac profilaktycznych został, w ocenie WUG, określony prawidłowo.

5.2. USTALANIE PRZEZ JEDNOSTKĘ RATOWNICTWA WYSOKOŚCI OPŁAT ZA USŁUGI GOTOWOŚCI A KOSZTY KOSZT UTRZYMANIA SŁUŻB RATOWNICTWA

Przedsiębiorcy górniczy zawierali z CSRG umowy na usługi świadczone bezpośrednio przez Jednostkę Ratownictwa Górniczego, tj. zabezpieczenie gotowości udziału w akcji ratowniczej, na udział w akcjach ratowniczych oraz na organizację szkoleń z zakresu ratownictwa górniczego.

Finansowanie CSRG – rys historyczny

Obowiązujący obecnie model finansowania CSRG ukształtował się po wprowadzeniu ustawy z 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze²⁵ która stanowiła m.in., że przedsiębiorca powinien zapewnić stałą możliwość udziału w akcji ratowniczej specjalistycznych służb Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego. Ustawodawca określił obowiązek zawarcia przez przedsiębiorcę umowy na wykonywanie przez CSRG usług z zakresu ratownictwa, pozostawiając jednocześnie dowolność przy ustalaniu wysokości odpłatności za te usługi. CSRG przygotowała projekty umów, w których zaproponowała aby odpłatność była uzależniona od wielkości załogi dołowej przedsiębiorcy i była to należność za tzw. gotowość, tj. utrzymywanie w stałej gotowości: specjalistycznych pogotowi zawodowych, co najmniej dwóch dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych, co najmniej dwóch dyżurujących zastępów ratowniczych dla grupy zakładów górniczych, służby dyspozytorskiej, laboratoriów badania i opiniowania sprzętu ratowniczego oraz laboratorium specjalistycznych analiz chemicznych. W ramach tej odpłatności CSRG zobowiązywała się również do prowadzenia działalności szkoleniowej z zakresu ratownictwa górniczego i wykonywania specjalistycznych badań lekarskich ratowników górniczych.

Ponadto w umowach zapisano, że przedsiębiorca górniczy zobowiązywał się dodatkowo do refundowania kosztów poniesionych przez CSRG w czasie akcji ratowniczych, na podstawie rozliczenia przedstawionego przez CSRG.

Należność za tzw. gotowość była wyliczana podobnie jak we wcześniejszym okresie, tzn. CSRG przedstawiała zarządom spółek węglowych²⁶ preliminarz kosztów na dany rok i znając stan zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego na 1 stycznia danego roku wyliczana była kwota stawki na styczeń. Stawka ta była waloryzowana co miesiąc wskaźnikiem 1,5%, a jej miesięczna wysokość była zapisana w załączniku do umowy. Wielkość opłaty miesięcznej była wynikiem mnożenia stawki kwotowej na dany miesiąc przez liczbę pracowników przedsiębiorcy zatrudnionych pod ziemią wg stanu na dzień 1 stycznia danego roku.

Prowadzona od lat dziewięćdziesiątych restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego spowodowała znaczny spadek zatrudnienia w branży, a to skutkowało trudnościami w finansowaniu CSRG. Przyjęte założenie, że koszty stałe działalności CSRG (utrzymanie zastępów ratowniczych, pogotowi specjalistycznych, laboratoriów specjalistycznych oraz zapewnienie

²⁴ Dz. U. z 2017 r., poz. 1118.

²⁵ Dz.U. Nr 27 z 1994r., poz. 96.

²⁶ Bytomska Spółka Węglowa SA, Gliwicka Spółka Węglowa SA, Rybnicka Spółka Węglowa SA, Jastrzębska Spółka Węglowa SA, Nadwiślańska Spółka Węglowa SA, Katowicki Holding Węglowy SA

odpowiedniego wyposażenia technicznego) nie zależą w żadnym stopniu od liczby górników zatrudnionych pod ziemią w poszczególnych zakładach górniczych było coraz częściej kwestionowane przez przedsiębiorców przy negocjowaniu warunków umów, ponieważ zmniejszanie się liczby pracowników zatrudnionych pod ziemią powodowało wzrost kwoty stawki.

Przy negocjowaniu umów na rok 1999, CSRG zaproponowała, aby z odpłatności za tzw. gotowość ratowniczą wydzielić koszty ponoszone przez przedsiębiorców na badania ratownicze i szkolenia z zakresu ratownictwa. CSRG ustaliła wówczas cenniki tych usług, które po akceptacji przez spółki węglowe zostały wprowadzone do umów jako załączniki.

Ponadto przy ustalaniu warunków umowy na rok 1999 Jastrzębska Spółka Węglowa wyszła z inicjatywą, aby wyliczaną kwotę odpłatności zastąpić ryczałtem, który uwzględniałby kwotę za „gotowość” i szkolenia ratownicze. Pozostałe Zarządy spółek węglowych zaakceptowały formę ryczałtu w umowach od roku 2000.

Do czasu wprowadzenia rozliczeń na zasadzie ryczałtu CSRG stosowała dla wszystkich przedsiębiorców górniczych jednakowe stawki za: gotowość, utrzymywanie pogotowi specjalistycznych, szkolenia ratownicze i badania lekarskie ratowników górniczych.

Po wprowadzeniu odpłatności w formie ryczałtu poszczególne Zarządy spółek w czasie negocjowania warunków umów starały się uzyskać najkorzystniejsze z ich punktu widzenia warunki finansowe. Z dniem 1 stycznia 2003 r. rozpoczęła działalność Kompania Węglowa SA, w skład której weszły kopalnie wszystkich spółek węglowych, z wyjątkiem Katowickiego Holdingu Węglowego SA. Przy negocjowaniu warunków pierwszej umowy dla Kompani Węglowej SA dokonano uśrednienia odpłatności za usługi z zakresu ratownictwa górniczego obowiązujących rok wcześniej w kopalniach, które weszły w jej strukturę.

Opisany powyżej sposób finansowania CSRG SA dotyczy spółek węglowych, które były i są największymi kontrahentami Stacji. Wcześniej - do roku 1998 wszyscy przedsiębiorcy górniczy, bez względu na wielkość prowadzonej działalności, partycypowali proporcjonalnie w kosztach działalności CSRG, tzn. obowiązywała taka sama stawka na jednego zatrudnionego i takie same cenniki na badania ratowników, szkolenia ratownicze i wynajem sprzętu. Po roku 1999, kiedy do umów wprowadzono formę ryczałtu, kwota odpłatności za usługi świadczone przez CSRG poszczególnym przedsiębiorcom była ustalana w trakcie prowadzonych z nimi negocjacji.

W okresie objętym kontrolą kontynuowany był model ryczałtowy odpłatności. Jedyne Kompania Węglowa SA (następnie Polska Grupa Górnicza sp. z o.o.²⁷), płaciła wg stawki dobowej za jednego pracownika zatrudnionego pod ziemią.

Opłaty za usługę gotowości nie pokrywały kosztów świadczenia tej usługi

Opłaty za gotowość we wszystkich latach objętych kontrolą stanowiły ponad połowę wszystkich przychodów Spółki, ale ich udział w przychodach ogółem w każdym kolejnym roku malał²⁸.

Usługa gotowości była jedyną trwale nierentowną działalnością Spółki. Przychody z tego tytułu w kolejnych latach okresu 2014-2016 pokrywały coraz mniejszą część ponoszonych kosztów: w 2014 r. przychody pokryły 72,1% kosztów gotowości, w 2015 r. – 71,7%, w 2016 r. – 70,4%.

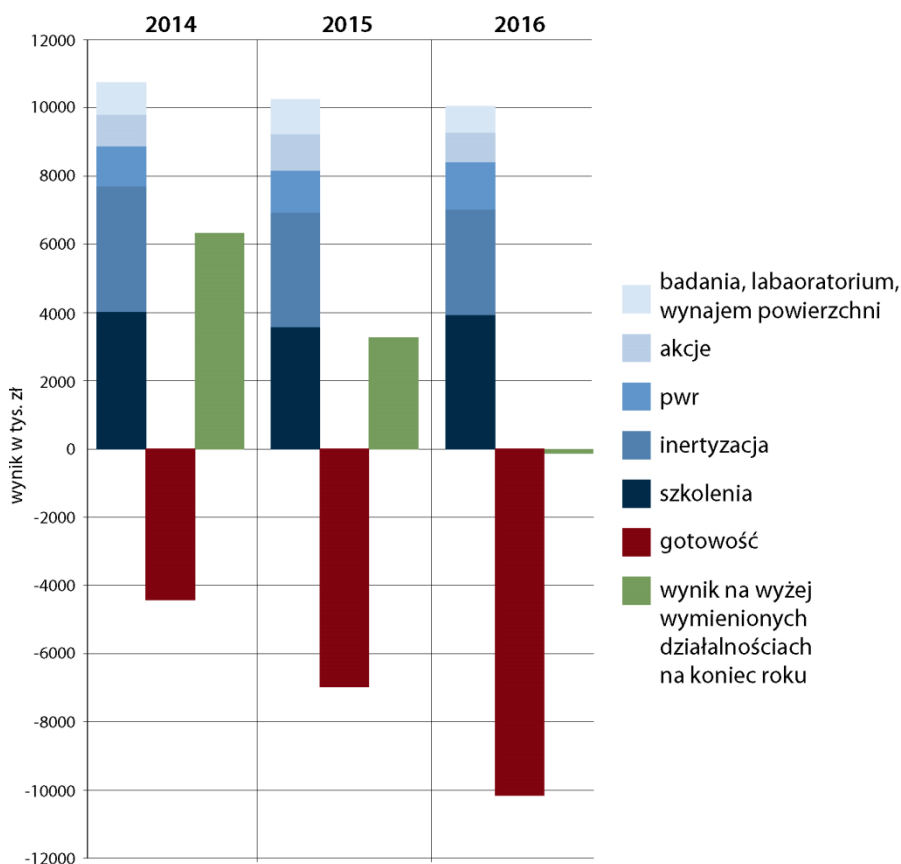
Pomimo, że podstawowa działalność Spółki była nierentowna CSRG osiągała dodatnie wyniki finansowe. Strata na podstawowej działalności była niwelowana zyskami z pozostałej działalności, zwłaszcza szkoleniowej i usług

²⁷ Dalej „PGG”.

²⁸ W 2014 roku wynosił 61,89%, w 2015 roku-60,55%, w 2016 roku – 59,83, a w I połowie roku 2017 – 57,89%.

komercyjnych mieszczących się w obszarze zapobiegania skutkom zagrożeń górniczych, takich jak np. usługi inertyzacyjne i usługi świadczone przewoźnym wyciągiem ratunkowym (pwr), co prezentuje wykres nr 6.

Wykres nr 6. Wyniki na głównych rodzajach działalności w latach 2014-2016

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie szacunków i analiz CSRG.

Osiągane wyniki finansowe były wystarczające dla bieżącego prowadzenia działalności i realizacji założeń inwestycyjnych. Jednak opłaty za świadczenie usług gotowości nie były skorelowane z ponoszonymi kosztami, które stanowiły ponad 85% całkowitych kosztów działalności. Powoduje to ryzyko pogorszenia sytuacji finansowej CSRG w przypadku np. utraty części przychodów z najbardziej dochodowych rodzajów działalności, tj. świadczenia usług inertyzacji, przewoźnym wyciągiem ratowniczym czy szkoleniowych, co może nastąpić w przypadku zwiększenia ilości podmiotów świadczących te usługi.

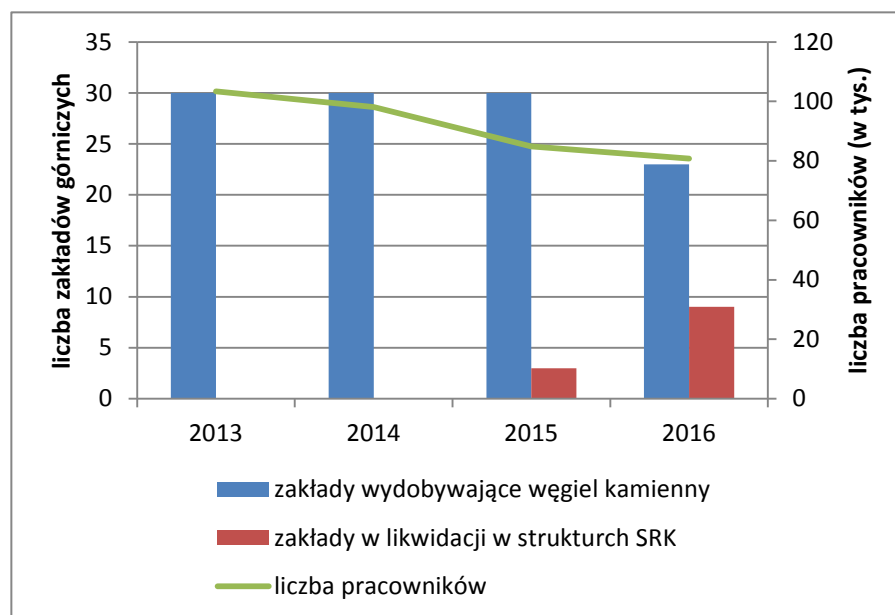
CSRG, z uwagi na ciążący na niej obowiązek świadczenia usług gotowości, ponosi koszty stałe niezależne od ilości zabezpieczanych kopalń czy zatrudnionych w nich osób. Dlatego NIK zaleca wypracowanie nowego sposobu finansowania Jednostki Ratownictwa, takiego, który umożliwi co najmniej pokrycie uzasadnionych kosztów z tego tytułu.

5.3. SPRAWOWANIE NADZORU PRZEZ ORGANY NADZORU GÓRNICZEGO NAD JEDNOSTKĄ RATOWNICTWA I KOPALNIANYMI STACJAMI RATOWNICTWA GÓRNICZEGO

Organy nadzoru górniczego planowały i przeprowadzały kontrole ratownictwa górniczego.

W obszarze działania organów nadzoru górniczego poza podziemnymi zakładami górniczymi znajdują się m.in. otworowe i odkrywkowe zakłady górnicze oraz zakłady wykonujące roboty geologiczne. Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego znajduje odzwierciedlenie w liczbie nadzorowanych zakładów górniczych i zatrudnionych w nich osób, co prezentuje wykres nr 7.

Wykres nr 7. Liczba podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny oraz zakładów węgla kamiennego w likwidacji w latach 2013-2016 oraz liczba zatrudnionych w nich osób wg stanu na koniec każdego roku ww. okresu.

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych WUG.

Jednym z celów wskazanych w obowiązującej w latach 2015-2018 Strategii działania urzędów górniczych było utrzymanie sprawności służb ratownictwa górniczego, co organy nadzoru górniczego planowały realizować poprzez kontrolę wszystkich zakładowych stacji ratownictwa górniczego, m.in. w podziemnych zakładach górniczych oraz poprzez kontrole wszystkich jednostek ratownictwa górniczego.

Ww. cel realizowany był zarówno przez WUG, jak i przez oug, z którymi planował i realizował kontrole w zakładach górniczych oraz jednostkach ratownictwa górniczego. Łącznie w latach 2014-I połowa 2017 roku WUG przeprowadził 28 kontroli funkcjonowania, organizacji i wyposażenia służb ratowniczych oraz dyżurujących zastępów ratowniczych, w tym trzy w jednostkach ratownictwa górniczego.

Okręgowe urzędy górnicze corocznie w swoich Planach pracy, ujmowały zadanie polegające na sprawdzeniu stanu przygotowania wszystkich zakładów górniczych do prowadzenia akcji przeciwpożarowej. W ramach tego zadania corocznie, w każdym nadzorowanym zakładzie górniczym zaplanowano przeprowadzenie w tym zakresie kontroli²⁹. Ponadto, każdego roku planowano

²⁹ Obowiązek ten wynikał z treści § 351 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 139,

w nadzorowanych zakładach górniczych przeprowadzenie kontroli organizacji, prowadzenia dokumentacji i wyposażenia kopalnianej stacji ratownictwa górniczego (w odniesieniu do zakładów górniczych posiadających takie stacje). W latach 2014-2016 wszystkie ujęte w Planach pracy kontrole w ww. zakresie zostały zrealizowane. Objęte kontrolą oug przeprowadziły łącznie 107 kontroli w okresie 3,5 roku.

W ramach każdej kontroli przygotowania do prowadzenia akcji przeciwpożarowej przeprowadzano symulowaną akcją ratowniczą, w trakcie której dokonywano oceny przygotowania zakładu do prowadzenia akcji przeciwpożarowej, w tym mobilizacji i organizacji służb ratowniczych oraz sposobu jej prowadzenia przez kierownictwo zakładu.

W ramach ww. kontroli najczęściej stwierdzane uchybienia i nieprawidłowości dotyczyły dyspozytorów, tj. osób rozpoczynających i kierujących akcją ratowniczą do czasu przejścia prowadzenia akcji przez kierownika ruchu zakładu górniczego. Stwierdzono m.in. następujące nieprawidłowości: nieprawidłowe wyznaczenie strefy zagrożenia oraz wyznaczenie jej z opóźnieniem, niewyznaczenie lokalizacji bazy ratowniczej i jej kierownika, nieumiejętność wyznaczenia tam pożarowych dla izolacji rejonu pożaru, brak polecenia użycia aparatów uciezkowych pracownikom wycofującym się z zagrożonych wyrobisk, zbyt późne wyłączenie zasilania w energię elektryczną w zagrożonym rejonie, nieweryfikowanie liczby zagrożonych osób i niewyznaczenie posterunków zabezpieczających strefę zagrożenia w trakcie wycofywania załogi z zagrożonego rejonu.

Ponadto oug w każdym roku kontrolowały nadzorowane jednostki ratownictwa, tj. CSRG i OSRG w Bytomiu, Zabrze i Jaworznie. Kontrole te dotyczyły: prawidłowości sporządzonej dokumentacji (regulamin organizacyjny, ewidencja członków drużyny ratowniczej, prowadzenie kursów szkoleniowych w zakresie ratownictwa górniczego); prowadzonej działalności szkoleniowej; organizacji, zasad działania i wyposażenia pogotwi specjalistycznych oraz zasad organizacji, prowadzenia dokumentacji i wyposażenia Okręgowych Stacji Ratownictwa Górniczego. W wyniku tych kontroli w ich działaniu nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości.

**Organy nadzoru
górnictwa w sytuacji
potencjalnego
zagrożenia
bezpieczeństwa
pracowników kopalni
nie zawsze działały
rzetelnie**

Oug analizowały również skargi, wnioski i informacje, w tym anonimowe, dotyczące ratownictwa górniczego. OUG w Gliwicach, w przypadku jednej z pięciu rozpatrywanych³⁰ skarg i wniosków, nie podjął bezzwłocznie działań umożliwiających zweryfikowanie uzyskanej informacji, że dyspozytor ruchu zakładu górniczego w jednej z kopalń JSW SA nie posiada wymaganej wiedzy w zakresie wyrobisk górniczych i w razie zagrożenia nie będzie w stanie współpracować w celu wyprowadzenia załogi z zagrożonego rejonu. Urząd zweryfikował tę informację dopiero po 51 dniach od jej otrzymania³¹. Zarzuty podnoszone w skardze potwierdziły się, stąd decyzją Kierownika ruchu zakładu górniczego ww. pracownik został skreślony z wykazu dyspozytorów ruchu zakładu górniczego oraz osób wyższego dozoru górniczego, posiadających stosowne uprawnienia do kierowania akcją ratowniczą. W okresie od otrzymania przez Urząd skargi do jej zweryfikowania dyspozytor ten przepracował 36 roboczodniówek. Postępowanie OUG w Gliwicach w tej sprawie NIK oceniła jako nierzetelne.

poz. 1169 ze zm.), zgodnie z którym organ nadzoru górniczego, co najmniej raz w roku, sprawdza stan przygotowania zakładu górniczego do prowadzenia akcji przeciwpożarowej.

³⁰ W latach 2014-I połowa 2017 r.

³¹ w wyniku przeprowadzonej, 23 marca 2016 r. kontroli.

5.4. RATOWNICTWO GÓRNICZE W LICZBACH

Ratownictwo górnicze w liczbach

W kopalniach węgla kamiennego znajduje się 31 kopalnianych stacji ratownictwa górniczego i 3 punkty ratownictwa górniczego

Służby ratownictwa dysponują ok 1800 aparatami regeneracyjnymi

W latach 2014–2016

W kopalniach węgla kamiennego doszło do 5049 wypadków

Liczba wypadków w ww. okresie spadła o 12,4%

Zginęło 42 górników, w tym 1 ratownik

34 górników zostało ciężko rannych

CSRG przeprowadziła 29 akcji ratowniczych w kopalniach węgla kamiennego

CSRG przeprowadziła 717 kursów z zakresu ratownictwa, w trakcie których przeszkoliła 15,8 tys. osób

Liczba ratowników CSRG utrzymywała się na stałym poziomie 120–125 osób

Liczba ratowników w kopalniach zmniejszyła się o 14% – z 5,37 tys. do 4,62 tys. osób

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. METODYKA KONTROLI I INFORMACJE DODATKOWE

Cel główny kontroli	Czy służby ratownictwa górniczego spełniają wymagane prawem standardy oraz prawidłowo ustalają wysokość opłat określonych w umowach zawieranych z przedsiębiorcami górniczymi?
Cele szczegółowe	<p>Czy służby ratownictwa górniczego spełniają wymagane standardy (m.in. zawarte w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 12 czerwca 2002 roku w sprawie ratownictwa górniczego)?</p> <p>Czy koszty utrzymania zastępów i służb ratowniczych w gotowości uzasadniają wysokość opłat określonych w umowach zawieranych przez CSRG z przedsiębiorcami górniczymi?</p> <p>Czy organy nadzoru górniczego sprawują właściwy nadzór nad działalnością CSRG i kopalnianych stacji ratownictwa górniczego?</p>
Zakres podmiotowy	Kontrola przeprowadzona była w podmiotach posiadających służby ratownictwa górniczego oraz w organach nadzoru górniczego.
Kryteria kontroli	Kontrola przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów: legalności, gospodarności, celowości i rzetelności w organach nadzoru górniczego oraz CSRG oraz z uwzględnieniem kryteriów: legalności i gospodarności u przedsiębiorców górniczych.
Okres objęty kontrolą	2014-2017 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych, tj. do końca III kwartału)
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	<p>W trybie art. 29 ustawy o NIK pozyskano informacje dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podmiotu świadczącego usługi zabezpieczenia medycznego dla kopalni nieobjętych kontrolą oraz harmonogramów pełnienia dyżurów lekarskich dla poszczególnych kopalni, • dane o wynagrodzeniu na trzech stanowiskach pracy pod ziemią w styczniu 2017 r., • kosztów ratownictwa LW Bogdanka.

Kontrola została przeprowadzona w okresie od 10 kwietnia 2017 roku do 29 września 2017 r.

Wykaz jednostek kontrolowanych

L.p.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności
1.	Delegatura NIK w Katowicach	Wyższy Urząd Górniczy	Adam Mirek	Pozytywna
2.	Delegatura NIK w Katowicach	Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach	Jerzy Kolasa	Pozytywna
3.	Delegatura NIK w Katowicach	Okręgowy Urząd Górniczy w Gliwicach	Roman Sus	Pozytywna, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości

4	Delegatura NIK w Katowicach	Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego SA	Piotr Buchwald	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
5	Delegatura NIK w Katowicach	Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. KWK Bielszowice	Tomasz Rogala	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
		Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. KWK Wujek		
6	Delegatura NIK w Katowicach	Tauron Wydobycie SA, KWK Janina	Zdzisław Filip	Pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości
7	Delegatura NIK w Katowicach	Jastrzębska Spółka Węglowa SA KWK Budryk	Daniel Ozon	Pozytywna

W wystąpieniach pokontrolnych do trzech objętych kontrolą jednostek (PGG sp. z o.o., Tauron Wydobycie SA i Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego SA w Bytomiu) sformułowano łącznie 5 wniosków pokontrolnych. Wszystkie wnioski pokontrolne wg stanu na 14 grudnia 2017 r. były w trakcie realizacji.

6.2. ANALIZA STANU PRAWNEGO I UWARUNKOWAŃ ORGANIZACYJNO-EKONOMICZNYCH

Zadania ratownictwa górniczego, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Pggig realizują służby ratownictwa górniczego przedsiębiorcy (w każdym zakładzie górniczym są drużyny ratownicze) oraz Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego SA, która jest wyspecjalizowaną jednostką ratownictwa (podmiotem zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym). Zgodnie z art. 122 ust. 6 pkt 3 ww. ustawy, przedsiębiorca górniczy jest zobowiązany zapewnić stałą możliwość udziału w akcji ratowniczej zawodowych specjalistycznych służb podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górniczym (czyli CSRG). Zapewnienie to odbywa się poprzez zawarcie umowy przez przedsiębiorstwa górnicze z CSRG.

Zadaniem ww. służb jest niezwłoczne niesienie pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia pracowników zakładu górniczego oraz innych osób znajdujących się w zakładzie górniczym, a także w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego powstałego w szczególności wskutek: pożaru, wybuchu gazów lub pyłu węglowego, wyrzutu gazów lub skał, wdarcia się wody do wyrobisk, zawału, tąpnięcia, otwierania wyrobisk izolowanych, penetracji nieczynnych wyrobisk, erupcji płynu złożowego, wydzielania się siarkowodoru i awarii energomechanicznej, a także zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego.

Do zadań służb ratownictwa górniczego należy także wykonywanie prac profilaktycznych. Pracami profilaktycznymi są prace mające na celu zapobieganie bezpośredniemu zagrożeniu bezpieczeństwa pracowników lub ruchu zakładu górniczego.

Przedsiębiorca górniczy jest zobowiązany posiadać własne służby ratownictwa górniczego albo powierzyć realizację tego obowiązku w całości lub w części podmiotom zawodowo trudniącym się ratownictwem górniczym (art. 122 ust. 6 pkt 1 ustawy Pggig). Jeżeli przedsiębiorca dysponuje wyłącznie własnymi służbami ratownictwa (tzn. nie podpisał umowy z CSRG) wówczas musi on spełniać wymogi przewidziane dla podmiotów zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym (art. 122 ust. 6 pkt 8 Pggig).

Ponadto do jego obowiązków należy zapewnienie stałej możliwości udziału w akcji ratowniczej zawodowych specjalistycznych służb podmiotu zawodowo trudniącego się ratownictwem górniczym (art. 122 ust. 6 pkt 3 Pggig). W tym celu zakłady górnicze zawierają stosowne umowy z CSRG. Umowy te mogą obejmować tzw. „gotowość do udziału w akcjach ratowniczych” oraz „udział w akcjach ratowniczych”.

Kolejnym obowiązkiem przedsiębiorcy górniczego jest opracowanie Planu ratownictwa dla każdego zakładu górniczego (art. 122 ust. 6 pkt 2 Pggig). Plan ratownictwa powinien zawierać elementy wyszczególnione w § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ratownictwa. Jest to dokument określający sposób wykonania obowiązków w zakresie ratownictwa górniczego, w szczególności: organizację służb ratownictwa górniczego i służb pogotowia w zakładzie górniczym, niezbędne wyposażenie w sprzęt ratowniczy oraz sposób prowadzenia akcji ratowniczej (art. 122 ust. 11 Pggig). Plan ratownictwa górniczego oraz zmiany w tym planie zatwierdza kierownik ruchu zakładu górniczego. Plan ten na bieżąco aktualizuje się w zakresie ustalonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego (art. 122 ust. 12 Pggig i § 5 ust. 3-5 rozporządzenia w sprawie ratownictwa).

W zakładzie górniczym organizuje się drużynę ratowniczą oraz odpowiednio wyposażoną kopalnianą stację ratownictwa górniczego (art. 122 ust. 13 Pggig). W skład drużyny ratowniczej zakładu górniczego wchodzi (§ 12 rozporządzenia w sprawie ratownictwa):

- 1) kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego,

- 2) zastępcy kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego,
- 3) ratownicy górniczy,
- 4) mechanicy sprzętu ratowniczego,
- 5) osoby posiadające wymagane kwalifikacje w zakresie zwalczania zagrożeń górniczych i prowadzenia akcji ratowniczych, wyznaczone przez kierownika ruchu zakładu górniczego, po uzyskaniu ich zgody; osoby te wchodziły w skład drużyny ratowniczej zakładu górniczego jako specjaliści.

W drużynie ratowniczej zakładu górniczego powinny być wydzielone zastępy ratownicze. W skład zastępu ratowniczego wchodzi: zastępowy i czterech ratowników, z których jeden pełni dodatkowo funkcję zastępcy zastępowego (§ 13 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia). Drużyną ratowniczą zakładu górniczego kieruje kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, który powinien mieć co najmniej dwóch zastępców. Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego lub co najmniej jeden z jego zastępców powinien być ratownikiem górniczym (§ 15 rozporządzenia w sprawie ratownictwa).

Kierownik ruchu podziemnego zakładu górniczego ustala liczbę osób wchodzących w skład drużyny ratowniczej i jej skład, uwzględniając zagrożenia występujące w zakładzie górniczym.

Liczba ratowników w drużynie ratowniczej podziemnego zakładu górniczego jest zależna od liczby pracowników zatrudnionych w ciągu doby pod ziemią i powinna wynosić co najmniej:

- 1) 15 ratowników górniczych - przy liczbie pracowników nieprzekraczającej 500,
- 2) 50 ratowników górniczych - przy liczbie pracowników od 501 do 2000,
- 3) 80 ratowników górniczych - przy liczbie pracowników przekraczającej 2000 (§ 41 ww. rozporządzenia).

Służby ratownictwa górniczego winny być odpowiednio wyposażone. Wymagania odnośnie do wyposażenia technicznego służb ratownictwa górniczego, kwalifikacji zawodowych, zdrowotnych i wiekowych członków drużyn ratowniczych i zasad szkoleń z zakresu ratownictwa górniczego określa rozporządzenie w sprawie ratownictwa.

Kopalniana stacja ratownictwa górniczego i służby ratownictwa w zakładzie górniczym powinny być wyposażone w (§ 23 ust 3 rozporządzenia w sprawie ratownictwa):

- 1) sprzęt ochrony układu oddechowego,
- 2) przyrządy pomiarowe i kontrolne,
- 3) sprzęt ratowniczy i pomocniczy,
- 4) sprzęt medyczny,
- 5) sprzęt ochrony indywidualnej i odzież ochronną,
- 6) oświetlenie osobiste ratowników określone przez właściwą jednostkę ratownictwa.

Szczegółowe wymagania dotyczące wyposażenia kopalnianej stacji ratownictwa górniczego i służby ratownictwa określa plan ratownictwa; wymagania te powinny uwzględniać rodzaj zagrożeń występujących w zakładzie górniczym, a w podziemnym zakładzie górniczym także liczbę pracowników zatrudnionych w ciągu doby pod ziemią.

KSRG powinna posiadać komorę ćwiczeń ratowniczych do prowadzenia praktycznych ćwiczeń ratowniczych oraz szkolenia pracowników tego zakładu w posługiwaniu się sprzętem ochrony układu oddechowego. Ponadto powinna posiadać pomieszczenia przeznaczone do przechowywania, konserwacji i naprawy sprzętu ratowniczego, przeprowadzania szkolenia teoretycznego i praktycznego ratowników oraz grupowania ratowników zmobilizowanych do akcji ratowniczej. KSRG, powinna być usytuowana w pobliżu szybu zjazdowego (§ 37 ww. rozporządzenia).

Zastęp dyżurujący w podziemnym zakładzie górniczym powinien mieć bezpośrednią łączność z centralą telefoniczną zakładu górniczego. Zastępowy zastępy dyżurującego powinien powiadomić o miejscu pracy zastępy, zakresie wykonywanych prac i numerze telefonu: kopalnianą stację ratownictwa górniczego oraz dyspozytora ruchu zakładu górniczego, a powiadomienia te powinny być odpowiednio udokumentowane przez dyspozytora ruchu zakładu górniczego oraz w kopalnianej stacji ratownictwa górniczego (§ 50 ust.1 – 3 rozporządzenia w sprawie ratownictwa).

Spełnianie przez członków drużyn ratowniczych wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie ratownictwa

Kierownikiem kopalnianej stacji ratownictwa górniczego w podziemnym zakładzie górniczym oraz jego zastępcami mogą być osoby, które (§ 42 ww. rozporządzenia):

- 1) posiadają co najmniej pięcioletni staż ratownika górniczego,
- 2) ukończyły kurs dla kandydatów na kierowników kopalnianych stacji ratownictwa górniczego,
- 3) odbywają, raz na 5 lat, kurs okresowy dla kierowników kopalnianych stacji ratownictwa górniczego.

Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego oraz jego zastępcy powinni, raz na pięć lat, powtarzać kurs okresowy dla kierowników tych stacji (§ 32 ust. 10 ww. rozporządzenia).

Kierownik kopalnianej stacji ratownictwa górniczego powinien co roku opracować harmonogramy odbywania kursów i ćwiczeń ratowniczych, planowanych w następnym roku, i przedstawić je do zatwierdzenia kierownikowi ruchu zakładu górniczego oraz organizować seminaria dla zastępowych. Seminaria powinny odbywać się co najmniej raz w roku w wymiarze nie mniejszym niż sześć godzin (§ 32 ust. 6 i 12 ww. rozporządzenia).

Ratownikiem górniczym może być osoba spełniająca wymogi § 28 rozporządzenia w sprawie ratownictwa. Ratownik górniczy powinien, raz na pięć lat, odbyć kurs okresowy dla ratowników górniczych (§ 19 ust. 3 ww. rozporządzenia). Ratownik biorący udział w ćwiczeniach powinien mieć aktualne świadectwo lekarskie stwierdzające jego zdolność do pełnienia obowiązków ratownika górniczego oraz posiadać aktualne świadectwo ukończenia kursu ratowniczego (§ 33 ust. 1 ww. rozporządzenia).

Zastępowych wyznacza kierownik ruchu zakładu górniczego na wniosek kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego; zastępowy kieruje pracą zastępy (§ 13 ust. 3 ww. rozporządzenia). Zastępowi kopalnianych drużyn ratowniczych powinni uczestniczyć w seminariach dla zastępowych oraz ukończyć szkolenia z zakresu udzielania pomocy przedmedycznej; szkolenia powinny być powtarzane co dwa lata (§ 32 ust. 13 rozporządzenia w sprawie ratownictwa).

Funkcje zastępowego może pełnić ratownik górniczy posiadający co najmniej pięcioletni staż pracy w ratownictwie górniczym (§ 44 ww. rozporządzenia). Mechanikiem sprzętu ratowniczego może być ratownik górniczy lub były ratownik górniczy, który spełnia wymogi § 29 ww. rozporządzenia.

Kierownik ruchu zakładu górniczego, na wniosek kierownika kopalnianej stacji ratownictwa górniczego, wyznacza mechaników sprzętu ratowniczego. Mechanik sprzętu ratowniczego powinien, raz na pięć lat, odbyć kurs okresowy dla mechaników sprzętu ratowniczego (§ 21 ust. 1 i 3 ww. rozporządzenia).

Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego w Bytomiu jest spółką Skarbu Państwa. Podstawowym zadaniem CSRG jest współdziałanie w przeprowadzaniu akcji ratowniczych i udzielanie pomocy zakładom górniczym w zapobieganiu i likwidacji skutków zagrożeń górniczych. W celu realizacji zadań Spółka zobowiązana jest do:

- utrzymywania w stałej gotowości odpowiednio wykwalifikowanych i wyposażonych zastępów ratowniczych i specjalistycznych służb ratownictwa górniczego,
- przeprowadzania ćwiczeń z zakresu ratownictwa górniczego,
- organizowania i prowadzenia kursów szkoleniowych z zakresu ratownictwa górniczego,
- konsultowania stanu przygotowania zakładów górniczych do prowadzenia akcji ratowniczych,
- organizowania przeprowadzania badań lekarskich ratowników górniczych w specjalistycznym ośrodku badań lekarskich,
- badania i opiniowania sprzętu ratowniczego,
- wykonywania specjalistycznych analiz chemicznych prób powietrza,
- inicjowania, koordynowania i prowadzenia prac badawczych, rozwojowych oraz wdrożeniowych, zapewniających postęp techniczny i organizacyjny w ratownictwie górniczym.

CSRG prowadząc swoją działalność w oparciu m.in. o przepisy ustawy Prawo geologiczne i górnicze wykonuje czynności z zakresu ratownictwa górniczego na podstawie zawieranych umów z przedsiębiorcami górniczymi.

Zgodnie z § 61 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ratownictwa jednostka ratownictwa (CSRG – według § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie ratownictwa) może wykonywać swoje zadania przy pomocy:

- 1) dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych;
- 2) zawodowych pogotowi specjalistycznych;
- 3) dyżurujących zastępów dla grup zakładów górniczych.

W umowach zawieranych przez przedsiębiorców górniczych z CSRG może być zapis, że ratownicy delegowani z zakładu górniczego przedsiębiorcy mogą wchodzić w skład ww. pogotowi i dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych - tzw. dyżury w OSRG (§ 62 ust.1 pkt 1 ww. rozporządzenia).

Skład i liczba dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych oraz zastępów dla grup zakładów górniczych określa § 73 rozporządzenia w sprawie ratownictwa.

Zawodowymi ratownikami górniczymi, tworzącymi drużynę ratowniczą jednostki ratownictwa, są (§ 61 ust.2 rozporządzenia w sprawie ratownictwa):

- 1) ratownicy górniczy, wchodzący w skład zawodowych zastępów ratowniczych,
- 2) ratownicy górniczy oraz pracownicy jednostki ratownictwa, wchodzący w skład zawodowych pogotowi specjalistycznych.

W skład drużyny ratowniczej jednostki ratownictwa wchodzi także, w charakterze specjalistów, osoby posiadające kwalifikacje w zakresie zwalczania zagrożeń górniczych i prowadzenia akcji ratowniczych; specjalistów tych wyznacza, za ich zgodą, kierownik jednostki ratownictwa (§ 61 ust. 3 ww. rozporządzenia).

W jednostce ratownictwa powinien być sporządzony regulamin określający zadania wykonywane przez zastępy ratownicze oraz pogotowia specjalistyczne, w tym sposób szkolenia i odbywania ćwiczeń ratowniczych przez osoby wchodzące w skład tych zespołów i pogotowi; regulamin zatwierdza kierownik jednostki ratownictwa (§ 63 ww. rozporządzenia).

Dyżurujące zawodowe zastępy ratownicze, zawodowe pogotowia specjalistyczne oraz zastępy ratownicze dla grup zakładów górniczych powinny być utrzymywane w stałej gotowości, umożliwiającej natychmiastowy wyjazd na wezwanie z zakładu górniczego, w którym wystąpiło zagrożenie. W przypadku wyjazdu zastępów do akcji ratowniczych lub prac profilaktycznych jednostka ratownictwa utrzymuje stałą gotowość, w celu niezwłocznego przystąpienia do akcji ratowniczej. Zastępy powinny przebywać

w odpowiednio przygotowanych pomieszczeniach umożliwiających pełnienie całodobowego dyżuru, w szczególności zapewniających niezawodną łączność i utrzymywanie stałej gotowości do niezwłocznego przystąpienia do akcji ratowniczej (§ 64 ust.1 – 3 rozporządzenia w sprawie ratownictwa).

W jednostce ratownictwa powinna być zorganizowana całodobowa służba dyspozytorska, dyżurująca w dniach pracy i dniach wolnych od pracy (§ 65 rozporządzenia).

Jednostka ratownictwa powinna być wyposażona w (§ 71 ww. rozporządzenia):

- 1) sprzęt ochrony układu oddechowego,
- 2) przyrządy pomiarowe i kontrolne,
- 3) sprzęt ratowniczy, specjalistyczny i pomocniczy, w tym lampy osobiste dla ratowników,
- 4) sprzęt medyczny,
- 5) sprzęt ochrony indywidualnej i odzież ochronną,
- 6) wóz bojowy dyżurujących zastępów ratowniczych (pogotowi specjalistycznych).

Kierownik jednostki ratownictwa określa szczegółowe wyposażenie jednostki ratownictwa i wozu bojowego w urządzenia, sprzęt i materiały, w zależności od rodzaju zagrożeń występujących w zakładach górniczych.

Właściwa jednostka ratownictwa (CSRG) opracowuje kryteria określające (§ 72 rozporządzenia w sprawie ratownictwa):

- 1) metodykę badań lekarskich i oceny zdolności do pracy w ratownictwie górnictwie,
- 2) niezbędny zestaw środków i sprzętu medycznego do dyspozycji lekarza biorącego udział w akcji ratowniczej,
- 3) sposób przeprowadzania badań lekarskich ratowników przed wyjściem z bazy ratowniczej do strefy zagrożenia.

Osoby wykonujące czynności: kierownik jednostki ratownictwa i jego zastępcy, kierownika okręgowej stacji ratownictwa górnictwa i jego zastępcy, kierownika dyżurujących zawodowych zastępów ratowniczych oraz kierownika zawodowych pogotowi specjalistycznych powinni posiadać kwalifikacje i doświadczenie określone w załączniku nr 5 (część A) do rozporządzenia Ministra Środowiska z 2 sierpnia 2016 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górnictwa³². Przepisy te obowiązują od 13 sierpnia 2016 r. Wcześniej, do 31 marca 2016 r., obowiązywały przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z 15 grudnia 2011 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górnictwa³³.

Rozporządzenie w sprawie ratownictwa obowiązywało do 30 czerwca 2017 r. Od 1 lipca 2017 weszło w życie rozporządzenie Ministra Energii z 16 marca 2017 r. w sprawie ratownictwa górnictwa

Organizację nadzoru górnictwa określa rozdział 4 ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Organami nadzoru górnictwa są (art. 164 ust.1):

- 1) Prezes Wyższego Urzędu Górniczego;
- 2) dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych;
- 3) dyrektor Specjalistycznego Urzędu Górniczego, zwanego dalej "SUG".

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego m.in. ustala kierunki i wytyczne działania urzędów górniczych, a także może wydawać dyrektorom okręgowych urzędów górniczych oraz dyrektorowi SUG polecenia dotyczące podjęcia określonych czynności oraz żądać od nich informacji będących w ich posiadaniu. Ponadto dokonuje kompleksowego sprawdzenia i oceny stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górnictwa, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, stanu ratownictwa górnictwa oraz innych zagadnień

³² Dz. U. z 2016 r., poz. 1229.

³³ Dz. U. z 2011 r. Nr 275, poz. 1628.

związanych z prowadzeniem ruchu zakładów górniczych, a także przedkłada właściwym organom informacje, opinie i wnioski w tej dziedzinie (art. 166 ust. 1 pkt 7 i 8 Pggig).

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego wykonuje swoje zadania przy pomocy Wyższego Urzędu Górniczego, działającego pod jego bezpośrednim kierownictwem (art. 166 ust. 2).

Terenowymi organami administracji rządowej, podległymi Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego, są dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych i dyrektor SUG, którzy wykonują swoje zadania przy pomocy odpowiednio: okręgowych urzędów górniczych i SUG, działających pod ich bezpośrednim kierownictwem (art. 167 ust. 1 i 5).

Organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie (art. 168 ust. 1 Pggig):

- 1) bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 2) bezpieczeństwa pożarowego;
- 3) ratownictwa górniczego;
- 4) gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania;
- 5) ochrony środowiska i gospodarki złożem, w tym według kryterium wykonywania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w odrębnych przepisach lub na ich podstawie;
- 6) zapobiegania szkodom;
- 7) budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej.

Ponadto organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad (art. 170 ust. 1):

- 1) podmiotami zawodowo trudniącymi się ratownictwem górniczym, w zakresie przestrzegania przez nie przepisów dotyczących ratownictwa górniczego;
- 2) podmiotami wykonującymi w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego.

6.3. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI

1. Ustawa z 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2017 r., poz. 2126);
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 12 czerwca 2002 r. w sprawie ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 94, poz. 838 ze zm.), obowiązujące do 30 czerwca 2017 r.;
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 139, poz. 1169 ze zm. - rozporządzenie obowiązywało do 30 czerwca 2017 r.);
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 2 sierpnia 2016 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1229);
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 15 grudnia 2011 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. U. Nr 275, poz. 1628);
6. Zarządzenie Ministra Środowiska z 13 marca 2014 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu (Dz. Urz. Ministra Środowiska z 2014 r., poz. 25);
7. Zarządzenie nr 53 Ministra Środowiska z 13 września 2011 r. w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu (Dz. Urz. Min. Środ. i GIOŚ Nr 3, poz. 50);

8. Zarządzenie nr 14 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z 27 marca 2014 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Wyższego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG z 2015 r. poz. 82 ze zm.);
9. Zarządzenie nr 21 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z 13 lutego 2012 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Specjalistycznego Urzędu Górniczego (Dz. Urz. WUG z 2015 r. poz. 83 ze zm.);

6.4. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
Prezes Rady Ministrów
Prezes Trybunału Konstytucyjnego
Rzecznik Praw Obywatelskich
Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
Przewodniczący Sejmowej Komisji Gospodarki i Rozwoju
Przewodniczący Sejmowej Komisji Infrastruktury
Przewodniczący Sejmowej Komisji Zdrowia
Przewodniczący Senackiej Komisji Infrastruktury
Przewodniczący Senackiej Komisji Zdrowia
Minister Energii
Biuro Analiz Sejmowych
Biblioteka Sejmowa
Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji Kancelarii Senatu RP
Dyrektor Krajowej Szkoły Administracji Publicznej

6.5. STANOWISKO MINISTRA DO INFORMACJI O WYNIKACH KONTROLI

6.6. OPINIA PREZESA NIK DO STANOWISKA MINISTRA

